

เทศบาลตำบลปากพะยูน

คู่มือปฏิบัติการราชการแทน

งานการเจ้าหน้าที่
สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลปากพะยูน
พ.ศ. 2566

คำนำ

ปัจจุบันการปฏิบัติราชการในภาครัฐมีภารกิจมากและซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต้องใช้อำนาจในปริมาณมาก ไม่สามารถจะกระทำได้เพียงลำพังครบทุกด้าน การให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้อำนาจเองไปเสียทุกเรื่องย่อมนำมาซึ่งข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการรับผิดชอบลดหลั่นกันไปจึงมีความจำเป็น เพื่อเป็นการกระจายการปฏิบัติหน้าที่ ให้งานของราชการมีความคล่องตัวสามารถให้บริการได้รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีผู้รับผิดชอบในผลงานที่ชัดเจน

การมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนของภาครัฐ ปัจจุบันได้อาศัยหลักกฎหมายในการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรก ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นกฎหมายทั่วไปของการมอบอำนาจ กลุ่มที่สอง ได้แก่กรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ ซึ่งต้องมอบอำนาจ ไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเฉพาะเหล่านั้น

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาลักษณะและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน โดยนำความเห็นทางวิชาการของนักวิชาการต่างๆ ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาเรียบเรียงและรวบรวมไว้เป็นคู่มือการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนเล่มนี้โดยมีเนื้อหาประกอบไปด้วยความหมายและลักษณะสำคัญของการมอบอำนาจ การมอบอำนาจ ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน การมอบอำนาจโดยกฎหมายที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ ประเด็นปัญหาบางประการเกี่ยวกับการมอบอำนาจ รวมถึงได้นำเสนอแนวทางการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายในไว้ด้วย ซึ่งผู้เขียนหวังว่าคู่มือ การมอบอำนาจปฏิบัติราชการเล่มนี้จะประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการของข้าราชการและของ กรมการค้าภายในต่อไป

สำหรับข้อผิดพลาดบกพร่องประการใด หากผู้รู้ผู้ทรงคุณวุฒิจะกรุณาชี้แนะให้คำแนะนำเพิ่มเติม วิจารณ์ติชมแก่ผู้เขียน ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ในโอกาสต่อไป

งานการเจ้าหน้าที่
สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลปากพะยูน

สารบัญ

หน้า

สารบัญ.....	(๑)
-------------	-----

บทที่ ๑ บททั่วไป.....	๑
-----------------------	---

บทที่ ๒ ความหมายและลักษณะสำคัญของการมอบอำนาจ.....	๓
๑. ความหมายของการมอบอำนาจ.....	๓
๒. หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจ.....	๔
๒.๑ วัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ.....	๔
๒.๒ แนวทางการมอบอำนาจ.....	๕
๒.๓ อำนาจหน้าที่ของผู้มอบอำนาจ.....	๕
๒.๔ อำนาจหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจ.....	๖
๒.๕ หนังสือมอบอำนาจ.....	๖
๒.๖ ผลของการมอบอำนาจ.....	๗
๒.๗ การกำกับการมอบอำนาจ.....	๗

บทที่ ๓ การมอบอำนาจตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน.....	๘
๑. การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไป.....	๘
๑.๑ การปฏิบัติราชการทั่วไป.....	๘
๑.๒ ข้อจำกัดการมอบอำนาจ.....	๙
๑.๓ บุคคลผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ.....	๑๐
๒. การมอบอำนาจการอนุญาต.....	๑๑
๒.๑ ลักษณะของการอนุญาตตามกฎหมาย.....	๑๑
๒.๒ หลักเกณฑ์การอนุญาต.....	๑๑
๒.๓ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจการอนุญาต.....	๑๒
๒.๔ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจการอนุญาต.....	๑๓
๒.๕ ข้อจำกัดการมอบอำนาจการอนุญาต.....	๑๓
๓. การมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป.....	๑๔
๔. การมอบอำนาจของอธิบดี.....	๑๔
๕. การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด.....	๑๕
๖. หน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ.....	๑๖

บทที่ ๔ การมอบอำนาจโดยกฎหมายที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ.....	๑๘
๑. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้โดยชัดแจ้ง.....	๑๘
๒. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้โดยไม่ชัดแจ้ง.....	๑๙
๓. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้ในกรณีอื่น.....	๒๐

บทที่ ๕ ประเด็นปัญหาบางประการเกี่ยวกับการมอบอำนาจ.....๒๑

บรรณานุกรม.....๓๓

ภาคผนวก.....๓๔

ก. อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของ
กรมการค้าภายใน

๑ การมอบอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

๒ การมอบอำนาจของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ

๓ การมอบอำนาจของปลัดกระทรวงพาณิชย์

๔ การมอบอำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน

ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๑ บททั่วไป

ปัจจุบันภารกิจของภาครัฐมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด มีภารกิจที่จะต้องใช้อำนาจในปริมาณและคุณภาพที่มากขึ้นเกินกำลังจะกระทำได้เพียงลำพังได้ครบทุกด้าน การจะให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้อำนาจนั้นๆ เองไปเสียทุกอย่างย่อมนำมาซึ่งข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การมอบอำนาจจึงเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติราชการของภาครัฐเพื่อเยียวยาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการที่มีตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบสอดคล้องกันไปจึงมีความจำเป็น เพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือบรรเทาภาระงานในความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการในด้านต่างๆ โดยผู้บังคับบัญชาสามารถพิจารณาความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชาในแต่ละระดับว่าควรมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในเรื่องใด เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การมอบอำนาจในการบริหารงานภาครัฐ ก็คือ “การปฏิบัติราชการแทน” นั่นเอง ซึ่งเป็นการกระจายการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานของราชการมีความคล่องตัว สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีผู้รับผิดชอบในผลของงานชัดเจน หัวหน้าส่วนราชการจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และกำกับการปฏิบัติราชการให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการมอบอำนาจไปสู่ผู้ปฏิบัติงานให้ได้มากที่สุด เพื่อให้งานในภาคปฏิบัติกระทำโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบในงานนั้นโดยตรง หัวหน้าส่วนราชการจะเป็นเพียงผู้กำกับการปฏิบัติงาน ส่งผลให้หัวหน้าส่วนราชการมีเวลาเพียงพอที่จะคิดพัฒนางานใหม่ๆ เป็นการแบ่งเบางาน แต่อย่างไรก็ตาม การมอบอำนาจนั้นมิใช่เป็นการโอนอำนาจไปโดยเด็ดขาด ผู้มอบอำนาจอาจกำหนดระยะเวลาของการสิ้นสุดอำนาจไว้ในคำสั่งมอบอำนาจ หรืออาจยกเลิกการมอบอำนาจที่ได้มอบอำนาจไปนั้นเสียเมื่อใดก็ได้ และผู้มอบอำนาจยังคงต้องรับผลและรับผิดชอบในผลที่ผู้รับมอบอำนาจได้กระทำไปทุกประการ

การมอบอำนาจในการบริหารราชการ เป็นเรื่องของการปฏิบัติราชการแทน มิใช่เรื่องของตัวการตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นเรื่องของความสมัครใจตกลงกันระหว่างผู้มอบและผู้รับมอบ ตัวแทนมีหน้าที่ดำเนินการโดยมุ่งประโยชน์ของตัวการเป็นสำคัญ แต่การมอบอำนาจในการบริหารราชการเป็นเรื่องการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ อันเป็นการร่วมมือในการปฏิบัติราชการให้เกิดประโยชน์สาธารณะ การมอบอำนาจจึงเป็นเรื่องหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ผู้มอบอำนาจไม่อาจปฏิเสธไม่ยอมรับมอบอำนาจที่ให้ไปปฏิบัติได้ และในการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจมิใช่ดำเนินการโดยมุ่งประโยชน์ของผู้มอบอำนาจ หากแต่ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ และระเบียบของทางราชการเช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของผู้มอบอำนาจ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจจึงผูกพันรัฐ เมื่อเกิดความเสียหายรัฐต้องแก้ไขเยียวยา เพราะการมอบอำนาจมิใช่เรื่องผูกพันตัวบุคคลแต่ผูกพันถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย^๑

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือคำอธิบายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑) น.๑๒.

การมอบอำนาจมิใช่เป็นเรื่องการปิดภาระความรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ของตน แต่เป็นเรื่องการกระจายการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้งานของทางราชการมีความคล่องตัว สามารถให้บริการแก่ประชาชนโดยรวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีผู้รับผิดชอบในผลของงานที่ชัดเจน

การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการของภาครัฐ ปัจจุบันได้อาศัยหลักกฎหมายในการมอบอำนาจ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ

๑. **กฎหมายทั่วไป** เป็นกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และได้มีการกำหนดรายละเอียดการมอบอำนาจไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย

๒. **กฎหมายเฉพาะ** เป็นกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้น ก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การมอบอำนาจที่กำหนดไว้โดยเฉพาะนั้น โดยยกเว้นไม่อยู่ในบังคับกฎหมายทั่วไป (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ)

สำหรับรายละเอียดการมอบอำนาจ กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการมอบอำนาจโดยกฎหมายทั่วไป และการมอบอำนาจโดยกฎหมายเฉพาะ รวมถึงประเด็นปัญหาบางประการซึ่งเกี่ยวกับการมอบอำนาจ ผู้เขียนจะได้นำเสนอในบทต่อไป

บทที่ ๒

ความหมายและลักษณะสำคัญของการมอบอำนาจ

๑. ความหมายของการมอบอำนาจ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การมอบอำนาจ” ไว้ หมายถึง การที่ผู้มอบอำนาจอันตนมีอยู่ให้แก่ผู้รับมอบ โดยผู้รับมอบนั้นสามารถใช้อำนาจนั้นได้ในนามของตนเอง กล่าวคือ สามารถใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ (ไม่ใช่การโอนอำนาจไปโดยเด็ดขาด) ผู้มอบอำนาจอาจกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการมอบอำนาจไว้ในคำสั่งมอบอำนาจนั้นเอง หรืออาจยกเลิกการมอบอำนาจที่ได้กระทำไปนั้นเสียได้ ผู้มอบอำนาจไม่ได้มอบอำนาจไปให้แก่ผู้รับมอบอำนาจทั้งหมด แต่เป็นการมอบอำนาจของตนให้ไปแต่เพียงบางส่วน หรือชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น อำนาจในเรื่องนั้นๆ ย่อมกลับมาเป็นของผู้มอบอีกครั้งเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งมอบอำนาจ หรือได้มีการยกเลิกการมอบอำนาจนั้น^๑ และอีกความหมายหนึ่ง “การมอบอำนาจ” คือ การที่ผู้มีความอำนาจมอบอำนาจอันตนมีอยู่ให้แก่ผู้รับมอบอำนาจ โดยผู้รับมอบอำนาจสามารถใช้อำนาจนั้นได้ในนามของตนเอง กล่าวคือ เมื่อมีการมอบอำนาจโดยสมบูรณ์แล้ว ผู้มอบอำนาจสามารถใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในการใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ในฐานะที่เป็นผู้มีความอำนาจในเรื่องนั้นจนกว่าการมอบอำนาจนั้นจะสิ้นสุดลง^๒

การมอบอำนาจที่เห็นเป็นรูปธรรมในกฎหมายไทย เห็นได้จากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามนियามมาตรา ๓ ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

“มอบอำนาจ” หมายความว่า การที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด เว้นแต่การอนุญาตตามมาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มอบอำนาจในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นใดตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน

“ผู้มอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใด

“ผู้รับมอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว”

สำหรับรายละเอียดจะได้กล่าวในบทต่อไป

^๑J.G. Groshens. อ้างใน อภิรตี พงษ์ดนตรี, “การมอบอำนาจในฝ่ายบริหารของไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), น.๑๗.

^๒พนม เอี่ยมประยูร อ้างใน กริช ภูณิยามา, “การมอบอำนาจทางปกครองในระบบราชการ”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), น.๘.

๒. หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดขอบเขต วิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจที่ผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจจะต้องปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ

การมอบอำนาจจะต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ ดังนี้^๓

๒.๑.๑ การมอบอำนาจจะต้องเป็นการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน

การปฏิบัติราชการ มีวัตถุประสงค์หลักในการบริการสาธารณะ โดยให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการติดต่อราชการเกิดความพอใจ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเต็มใจ ผู้มอบอำนาจจึงต้องมุ่งหมายการมอบอำนาจที่จะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของประชาชน

๒.๑.๒ การมอบอำนาจจะต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่า รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

การมอบอำนาจจะต้องพิจารณาว่าทำให้เรื่องที่เคยปฏิบัติมีความรวดเร็วขึ้นเป็นระยะเวลาเท่าใด ส่งผลให้สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นลงได้เพียงใด ซึ่งจะทำให้เกิดความประหยัด คุ้มค่าในการปฏิบัติงาน ในขณะที่ผลการปฏิบัติงานที่มีการมอบอำนาจก็ไม่ด้อยไปกว่าที่ผู้ดำรงตำแหน่งได้ปฏิบัติงานนั่นเอง อันเป็นการแสดงว่าการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

๒.๑.๓ การมอบอำนาจต้องเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบที่เหมาะสม

การมอบอำนาจเป็นการร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการให้เกิดผลสำเร็จ การกระจายอำนาจการตัดสินใจจะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความรู้สึกร่วมกันรับผิดชอบในผลของงาน ผู้มอบอำนาจจึงต้องสร้างกลไกการกระจายอำนาจให้เกิดขึ้นในแต่ละระดับ และมีการมอบหมายอำนาจการตัดสินใจภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนด และมีระบบการตรวจสอบที่เหมาะสมอันเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ

๒.๑.๔ การมอบอำนาจต้องไม่เป็นการเพิ่มขั้นตอนหรือระยะเวลาในการใช้อำนาจ และไม่ต้องผ่านการพิจารณาของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ มากเกินความจำเป็น

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการมอบอำนาจนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารราชการและสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้สามารถบริการแก่ประชาชนได้โดยตรง หลักสำคัญในการมอบอำนาจจึงต้องไม่เป็นการเพิ่มขั้นตอนให้ประชาชนมีภาระที่ต้องปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งไม่เป็นการเพิ่มระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

^๓พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕

๒.๒ แนวทางการมอบอำนาจ

เพื่อเป็นการกำหนดกรอบในการพิจารณาตัดสินใจของผู้ดำรงตำแหน่งที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการในการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้^๕

๒.๒.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการสามารถมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในเรื่องนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนได้

๒.๒.๒ การมอบอำนาจต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจเพื่อมิให้มีการปฏิบัติราชการที่ผิดพลาดเพราะเหตุความไม่เหมาะสมในด้านขีดความสามารถหรือตำแหน่งหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจยังไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบอำนาจ อันเป็นการป้องกันความเสียหายต่อทางราชการและประชาชน

๒.๒.๓ กำหนดข้อยกเว้นที่ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอาจใช้ดุลยพินิจในการไม่มอบอำนาจได้

(๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้

(๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญที่จะต้องอาศัยการตัดสินใจหรือดำเนินการในระดับสูง ซึ่งไม่อาจมอบอำนาจให้ผู้อื่นตัดสินใจหรือดำเนินการแทนได้ ไม่อาจให้ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างตัดสินใจโดยลำพังได้

(๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อมิให้มาตรฐานงานผิดพลาด

(๔) เป็นเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้

อย่างไรก็ตาม ข้อยกเว้นดังกล่าวเป็นเพียงกรณีที่มีอำนาจใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่อาจจะไม่มอบอำนาจได้ในกรณีต่างๆ เท่านั้น มิใช่เป็นข้อห้ามเด็ดขาดมิให้มีการมอบอำนาจแต่อย่างใด เป็นดุลยพินิจของเจ้าของอำนาจ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๕๓)

๒.๓ อำนาจหน้าที่ของผู้มอบอำนาจ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้มอบอำนาจต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้^๕

๒.๓.๑ ให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เนื่องจากเป็นการมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทน ความรับผิดชอบในผลการปฏิบัติราชการยังคงเป็นของผู้มอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจจึงต้องกำหนดกรอบหรือขอบเขตในการปฏิบัติงานให้ผู้รับมอบอำนาจได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องที่ต้องใช้ดุลยพินิจสั่งการ การมอบอำนาจจึงควรจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการใช้อำนาจในเรื่องนั้นให้ชัดเจน โดยอาจกำหนดไว้ในหนังสือมอบอำนาจ หรือจะกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติขึ้นโดยเฉพาะก็ได้

^๕พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖

^๕พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗

๒.๓.๒ จัดให้มีระบบการตรวจสอบและการรายงานผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เพราะผลการปฏิบัติราชการแทนของผู้รับมอบอำนาจ ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของผู้มอบอำนาจ มิใช่เป็น เรื่องที่ผู้มอบอำนาจให้อำนาจสิทธิขาดโดยไม่สนใจว่าผู้รับมอบอำนาจจะดำเนินการไปอย่างไร ผู้มอบอำนาจ จึงมีหน้าที่ติดตามและประเมินผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจด้วย

๒.๓.๓ กำกับดูแลและแนะนำการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เพราะผลการปฏิบัติราชการ แทนของผู้รับมอบอำนาจยังคงผูกพันส่วนราชการอยู่ การช่วยเหลือ และแนะนำการปฏิบัติงานของผู้รับ มอบอำนาจจะทำให้การปฏิบัติราชการเป็นไปโดยถูกต้อง

๒.๓.๔ จัดทำบัญชีการมอบอำนาจเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับได้รับ ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ปฏิบัติราชการในเรื่องนั้น

เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบ โดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบ อำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้^๖

๒.๔ อำนาจหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจ

ในการปฏิบัติราชการแทน ผู้รับมอบอำนาจอาจดำเนินการใดๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ การมอบอำนาจนั้นตามที่เห็นสมควร มีอิสระพอสมควรในการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบอำนาจ แต่การใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจจะต้องอยู่ในเงื่อนไข ดังต่อไปนี้^๗

๒.๔.๑ การดำเนินการใดๆ ตามที่ได้รับมอบอำนาจต้องเป็นการใช้อำนาจให้ถูกต้องตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่มีการมอบอำนาจนั้น

๒.๔.๒ ถ้าในการมอบอำนาจนั้น ผู้รับมอบอำนาจได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการ ปฏิบัติราชการแทนไว้เป็นอย่างใดแล้ว ผู้รับมอบอำนาจก็ต้องมีหน้าที่ที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ผู้มอบอำนาจกำหนดไว้

๒.๔.๓ ถ้าผู้มอบอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การรายงานผลการใช้อำนาจนั้นไว้ ผู้รับมอบ อำนาจก็มีหน้าที่ที่ต้องรายงานผลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์นั้น

๒.๕ หนังสือมอบอำนาจ

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ^๘ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจน เพียงพอที่จะเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ ชื่อ หรือตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ เพื่อให้ทราบว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเรื่องใดที่จะมอบอำนาจ

๒.๕.๒ ชื่อ หรือตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ เพื่อให้มีความชัดเจนว่าผู้ใดหรือผู้ดำรง ตำแหน่งใดจะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องที่จะมอบอำนาจ

๒.๕.๓ อำนาจที่มอบ รวมทั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจด้วยก็ได้ เพื่อเป็นการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติราชการที่มีการมอบอำนาจ

^๖พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ วรรคสอง

^๗พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐

^๘พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘ วรรคห้า และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘

๒.๖ ผลการมอบอำนาจ

ผลของคำสั่งมอบอำนาจ มีผลอยู่ตลอดไปจนกว่าจะมีการเพิกถอนคำสั่งนั้น หรือมีการสิ้นสุดผลตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่ง หรือมีเหตุอื่นที่ทำให้คำสั่งสิ้นผลไป^๙ ดังนั้น เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งใดมีการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดไปแล้ว การมอบอำนาจนั้นก็ยังคงมีผลอยู่แม้ว่าผู้มอบอำนาจจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

๒.๗ การกำกับการมอบอำนาจ

กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ซึ่งรวมถึงการแนะนำให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขการมอบอำนาจให้ถูกต้อง กำหนดให้ส่วนราชการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการมอบอำนาจในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย^{๑๐}

^๙พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙

^{๑๐}พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑

บทที่ ๓
การมอบอำนาจตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๑. การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไป

การมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไป ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้”

บทบัญญัติดังกล่าวมีความหมายว่า ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ซึ่งมีอำนาจในการสั่งการหรือดำเนินการใดๆ ตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการในเรื่องใด หากเป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการโดยทั่วไป สามารถมอบอำนาจต่อไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของการปฏิบัติราชการในแต่ละเรื่อง ซึ่งมีประเด็นแยกพิจารณา ดังนี้

๑.๑ การปฏิบัติราชการทั่วไป หมายถึงการปฏิบัติราชการของแต่ละส่วนราชการไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบริหารงานคลัง การบริหารราชการทั่วไปของส่วนราชการ การปฏิบัติราชการในความรับผิดชอบของส่วนราชการ การปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าส่วนราชการในกิจการภายนอก และรวมไปถึงการปฏิบัติราชการต่างๆ ตามที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง และระเบียบปฏิบัติราชการให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการพึงต้องปฏิบัติ กรณีเหล่านี้ย่อมเป็นเรื่องที่สามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ทั้งสิ้น^๑ ตัวอย่างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไป และสามารถมอบอำนาจได้ เช่น

๑.๑.๑ อำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย จึงมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้^๒

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือคำอธิบายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑) น.๒๙.

^๒บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๒๗/๒๕๒๗

๑.๑.๒ พระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้กำหนดให้ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นข้าราชการไปดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารกิจการของ อ.อ.ป. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ จึงเป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่งของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมย่อมมีดุลพินิจที่จะพิจารณาตามความเหมาะสมว่าผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้สมควรได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตนในภารกิจนั้นได้^๓

๑.๑.๓ การสั่งระงับเหตุเพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่และการดำรงชีพของประชาชน ซึ่งเป็นอำนาจของอธิบดีกรมอนามัยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นอำนาจในการปฏิบัติราชการโดยทั่วไปของอธิบดี ซึ่งสามารถมอบอำนาจการสั่งการนั้นต่อไปได้^๔

๑.๑.๔ อำนาจการเปรียบเทียบปรับของอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ การเปรียบเทียบปรับมิใช่อำนาจเฉพาะตัวของอธิบดี แต่เป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง จึงมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้^๕

การที่จะพิจารณาว่า การปฏิบัติราชการทั่วไปซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถมอบอำนาจได้นั้น มีข้อพิจารณาอยู่ที่ว่าการปฏิบัติราชการในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติในการบริหารราชการหรือไม่ ส่วนกรณีที่เป็นกรณีการปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในการดูแลบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้หัวหน้าส่วนราชการ เช่น ปลัดกระทรวง หรืออธิบดีเป็นผู้ใช้อำนาจนั้น กรณีนี้ก็ย่อมเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของส่วนราชการที่สามารถมอบอำนาจได้เช่นกัน

๑.๒ ข้อจำกัดการมอบอำนาจ

บทบัญญัติตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ได้บัญญัติข้อจำกัดบางกรณีไว้ว่า ถ้าเป็นกรณีที่เข้าเหตุตามข้อจำกัดดังต่อไปนี้ จะดำเนินการมอบอำนาจไม่ได้ ได้แก่

๑.๒.๑ ข้อจำกัดในกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น

การกำหนดเรื่องการมอบอำนาจเป็นอย่างยิ่ง กรณีดังกล่าวจะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้มีอำนาจและกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องเป็นการบัญญัติหรือกำหนดขึ้นโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำหนดเรื่องดังกล่าว หรือได้รับความเห็นชอบหรืออนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจในเรื่องนั้น มิใช่เป็นเรื่องกำหนดขึ้นเองเพื่อเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติภายในของหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติ^๖ ตัวอย่างกรณีการกำหนดเรื่องมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เช่น

(๑) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ บัญญัติว่าการอนุญาตตั้งโรงงานต้องได้รับใบอนุญาตตั้งโรงงานจากปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมาย

(๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการส่วนตำบล

^๓บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๕๘/๒๕๔๙

^๔บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๒๙/๒๕๕๐

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๖๑/๒๕๕๐

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๗/๒๕๔๒

(๓) พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้นิยามคำว่า “ผู้อนุญาต” หมายความว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ที่ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย

(๔) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวงหรือทบวงหนึ่งหรือหลายกระทรวงหรือทบวง

(๕) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง.....

๑.๒.๒ ข้อจำกัดในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

เป็นกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้น ประสงค์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้เป็นผู้ใช้อำนาจหรือเป็นผู้ปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องได้รับการพิจารณาตัดสินใจโดยผู้ดำรงตำแหน่งที่กำหนดไว้เท่านั้น เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะที่มีความรับผิดชอบในเรื่องนั้นโดยตรง หรือเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถของบุคคลคนนั้นโดยเฉพาะไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน เช่น พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้การประชุม ก.ต.ช. ประธานกรรมการและกรรมการโดยตำแหน่งจะมอบหมายบุคคลใดให้มาประชุมแทนไม่ได้^๗

นอกจากนี้ยังมีความเห็นด้วยว่าในบางครั้งกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้น อาจไม่มีข้อความห้ามการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจน แต่โดยเจตนารมณ์ของบทบัญญัติหรือข้อกำหนดของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้นเองที่แสดงให้เห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ต้องปฏิบัติหน้าที่นั้นเอง ซึ่งเป็นอำนาจเฉพาะตัวมิใช่อำนาจการปฏิบัติราชการโดยทั่วไป กรณีเช่นนี้ก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการห้ามมิให้มีการมอบอำนาจโดยปริยายด้วย^๘ เช่น อำนาจในการพิจารณาและออกคำสั่งเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น

๑.๓ บุคคลผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับการระบุตัวบุคคลผู้จะมอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ และกำหนดหลักการใหม่โดยไม่ระบุตัวบุคคลทั้งผู้จะมอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งทำให้การมอบอำนาจเป็นไป ดังนี้

๑.๓.๑ ผู้มอบอำนาจ

ผู้ดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่สามารถมอบอำนาจการปฏิบัติราชการทั่วไปของตนให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้เสมอ โดยปกติต้องมีการมอบอำนาจให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด โดยเฉพาะเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนเพียงผู้เดียว เพื่อความแน่นอนชัดเจนในการเป็นผู้ใช้อำนาจ แต่ก็อาจมีการมอบอำนาจไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความต่อเนื่องได้ โดยกำหนดเงื่อนไขให้สามารถใช้อำนาจที่มอบได้ที่ละคน กล่าวคือ ถ้าคนแรกไม่อาจปฏิบัติราชการได้ คนที่อยู่ในลำดับถัดมาที่ระบุไว้ จึงจะใช้อำนาจได้ และต้องมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการเท่านั้น จะมอบอำนาจให้แก่พนักงานราชการหรือลูกจ้างไม่ได้

^๗ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๓ วรรคสาม

^๘ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ ๑* น.๓๗.

๑.๓.๒ ผู้รับมอบอำนาจ

ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจ สามารถใช้ดุลยพินิจมอบอำนาจของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้ ในส่วนราชการเดียวกัน ตามที่เห็นว่าจะสามารถปฏิบัติราชการให้เกิดผลสำเร็จที่ดีที่สุด และกระจายอำนาจได้มากที่สุด โดยมีได้จำกัดว่าต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น แต่ยังสามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งระดับเดียวกันได้ด้วย รวมถึงอาจมอบอำนาจของตนไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งในอีกส่วนราชการหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน และมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ด้วย

๒. การมอบอำนาจการอนุญาต

ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจอนุญาตอาจใช้ดุลยพินิจมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เหมาะสมเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการอนุญาตนั้นได้ โดยจำกัดว่าผู้รับมอบอำนาจนั้นจะต้องเป็นข้าราชการซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๓๘ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

“ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว อาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้”

การมอบอำนาจการอนุญาตตามกฎหมาย มีข้อควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

๒.๑ ลักษณะของการอนุญาตตามกฎหมาย

๒.๑.๑ การอนุญาตประกอบกิจการ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การประกอบกิจการหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องมาขออนุญาตจากรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายตรวจสอบคุณสมบัติและพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวสามารถประกอบกิจการหรืออาชีพนั้นได้หรือไม่ และเมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ยื่นคำขออนุญาตมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดก็จะออกใบอนุญาตให้ เช่น การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ การประกอบธุรกิจโรงแรม เป็นต้น

๒.๑.๒ การอนุญาตกระทำการ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายก่อนจึงจะดำเนินการได้ การอนุญาตในลักษณะนี้รัฐจะไม่ออกใบอนุญาตแต่เป็นการ “อนุญาตเป็นหนังสือ” เช่น การเดินทางเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การย้ายสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขาต้องได้รับอนุญาต เป็นต้น การมอบอำนาจดังกล่าวสามารถกระทำได้ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ มิใช่เป็นกรณีการออกเป็น “ใบอนุญาต” ซึ่งจะต้องดำเนินการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒.๒ หลักเกณฑ์การอนุญาต

ในการออกใบอนุญาตหรือการอนุญาตอย่างใดอย่างหนึ่งต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ผู้มีอำนาจอนุญาต ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

๒.๒.๒ การอนุญาตต้องเป็นไปตามกฎหมาย กล่าวคือ เรื่องที่จะอนุญาตต้องเป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน และผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

๒.๒.๓ วิธีการอนุญาต จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ กำหนดไว้ โดยการพิจารณาอนุญาต ส่วนใหญ่กฎหมายจะเปิดให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาต

๒.๓ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจการอนุญาต

๒.๓.๑ คณะรัฐมนตรี

อำนาจอนุญาตที่กฎหมายกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจอนุญาต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เช่น การให้สัมปทาน กิจกรรมที่มีความสำคัญหรือเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศ มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อำนาจอนุญาตในลักษณะนี้ ไม่สามารถมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้ใช้อำนาจหรือออกคำสั่งแทนได้^๙

๒.๓.๒ คณะกรรมการ

เมื่อกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจอนุญาต แสดงว่ากฎหมายประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านเข้ามาร่วมกันพิจารณาโดยคณะบุคคล อำนาจในการอนุญาตดังกล่าว คณะกรรมการผู้มีอำนาจอนุญาตจึงไม่สามารถมอบให้บุคคลอื่นทำการแทนได้^{๑๐}

๒.๓.๓ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย

อำนาจในการอนุญาตส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจในเชิงนโยบายในเรื่องสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมายนั้นๆ จะเป็นผู้พิจารณาก่อนและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีจึงมีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนหน่วยงาน มีลักษณะของการปฏิบัติราชการทั่วไป การใช้อำนาจในลักษณะนี้จึงควรกำหนดให้สามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ แต่ควรจำกัดไว้ให้มอบอำนาจได้เฉพาะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย^{๑๑}

๒.๓.๔ หัวหน้าหน่วยงานหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมาย

มีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะเป็นตัวแทนของส่วนราชการ และในทางปฏิบัติจะมีการพิจารณาและเสนอขึ้นไปตามลำดับสายงานบังคับบัญชา ถือว่ามีลักษณะของการปฏิบัติราชการตามปกติ ผู้มีอำนาจอนุญาตในลักษณะนี้ จึงควรมอบอำนาจให้ผู้ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับบัญชาหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ตามความเหมาะสม^{๑๒}

๒.๓.๕ นายทะเบียน

การที่กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนเป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาต ถือเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นประการอื่นโดยเฉพาะ การใช้อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนจึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยเฉพาะ ไม่ใช่กรณีการปฏิบัติราชการตามปกติในฐานะผู้แทนหน่วยงาน นายทะเบียนจึงต้องใช้อำนาจด้วยตนเอง ไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้^{๑๓}

^๙ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑ น.๕๙-๖๐.

^{๑๐} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑ น.๖๒.

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑ น.๖๒-๖๔.

^{๑๒} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑ น.๖๔-๖๖.

^{๑๓} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑ น.๖๗-๗๐.

๒.๓.๖ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่

การที่กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตถือว่าเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นประการอื่นโดยเฉพาะ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยเฉพาะไม่ใช่กรณีการปฏิบัติราชการตามปกติในฐานะผู้แทนหน่วยงาน พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่จึงต้องใช้อำนาจด้วยตนเองไม่สามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้^{๑๔}

๒.๓.๗ การใช้อำนาจโดยองค์กรวิชาชีพ

กฎหมายการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อมอบอำนาจของรัฐในการควบคุมการประกอบวิชาชีพ ให้แก่องค์กรวิชาชีพเป็นผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตและควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพด้วยตนเอง อำนาจการออกใบอนุญาตดังกล่าวเป็นอำนาจที่รัฐมอบหมายให้แก่องค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเป็นการเฉพาะ ดังนั้น องค์กรวิชาชีพจึงไม่สามารถมอบอำนาจให้องค์กรอื่นเป็นผู้ดำเนินการแทนได้^{๑๕}

๒.๔ ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจการอนุญาต

ตามมาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดผู้ดำรงตำแหน่งที่จะรับมอบอำนาจไว้ ดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา

การกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตนั้น กฎหมายได้พิจารณาถึงขอบเขตความรับผิดชอบและความเชี่ยวชาญของส่วนราชการที่จะปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องนั้น การมอบอำนาจในเรื่องนั้นจึงต้องกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการเดียวกันกับหัวหน้าส่วนราชการผู้ที่กฎหมายกำหนดเป็นอนุญาต เพื่อให้การพิจารณาอนุญาตเป็นไปตามหลักการเดียวกัน และได้รับการพิจารณาโดยใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญของส่วนราชการเดียวกัน การมอบอำนาจจึงจำกัดผู้รับมอบอำนาจไว้แต่เพียงข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาเท่านั้น จะมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่นหรือส่วนราชการอื่นกระทำแทนไม่ได้

๒.๔.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัด

การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นการมอบอำนาจในการกำกับดูแลเป็นสำคัญ ในการปฏิบัติหน้าที่ที่แท้จริง ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ของส่วนราชการที่เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ปฏิบัติ เพราะเข้าใจกฎเกณฑ์ที่สมควรจะอนุญาตหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ มาตรา ๓๘ วรรคสาม จึงบัญญัติว่าถ้ามอบอำนาจการอนุญาตตามกฎหมายให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจต่อไปให้แก่ผู้เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

๒.๕ ข้อจำกัดการมอบอำนาจการอนุญาต

การมอบอำนาจการอนุญาต ยังคงต้องอยู่ในหลักการข้อจำกัดการมอบอำนาจซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป กล่าวคือ ๑) ต้องไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น และ ๒) ต้องเป็นกรณีที่กฎหมายมิได้บัญญัติเรื่องห้ามการมอบอำนาจไว้ด้วย

^{๑๔}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ่างแล้ว เชิงอรุณที่ ๑ น.๖๘-๗๐.

^{๑๕}สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ่างแล้ว เชิงอรุณที่ ๑ น.๗๒-๗๓.

๓. การมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป

บทบัญญัติมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้”

๓.๑ คำว่า “ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น” หมายความว่า เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีคำสั่งมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว คำสั่งนั้นย่อมมีผลผูกพันให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับมอบอำนาจนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติราชการแทนผู้มอบอำนาจตามที่ได้รับมอบอำนาจไว้ ทั้งนี้ ผู้รับมอบอำนาจจะปฏิเสธไม่ยอมรับมอบอำนาจมิได้ แต่หากผู้รับมอบอำนาจปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติราชการแทนตามที่ได้รับมอบอำนาจแล้วย่อมถือว่าผู้รับมอบอำนาจไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนด^{๑๖}

๓.๒ การมอบอำนาจต่อ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้มอบอำนาจมีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับมอบอำนาจจากตนสามารถมอบอำนาจต่อไปอีกได้ ผู้มอบอำนาจจะต้องกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจมอบอำนาจนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปไว้ในหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจด้วย รวมทั้งจะต้องกำหนดตัวผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่จะให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนไว้ด้วย หากไม่ได้กำหนดให้มอบอำนาจต่อไว้ผู้รับมอบอำนาจไม่อาจมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้^{๑๗}

๓.๓ กรณีของผู้ว่าราชการจังหวัด กฎหมายได้บัญญัติเป็นหลักเกณฑ์พิเศษเพิ่มขึ้นว่า คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ต้องมอบอำนาจต่อให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้ ซึ่งหมายความว่า หากคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจต่อแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามแม้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจจะมีได้กำหนดให้มีการมอบอำนาจต่อไว้ก็ตาม

๔. การมอบอำนาจของอธิบดี

การมอบอำนาจของอธิบดี ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

“มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีจัดให้มีการมอบอำนาจภายในกรมของตน เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีการกระจายความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมกับภารกิจของรัฐแต่ละด้านหรือเพื่อประโยชน์ในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ในการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจภายในกรมตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หัวหน้าส่วนราชการอาจจัดให้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้”

^{๑๖} หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร. ๑๒๐๐/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๑๗} เฟื่องอ่าง

บทบัญญัติมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติเป็นหลักการให้เป็นหน้าที่ของอธิบดีที่จะต้องจัดให้มีการมอบอำนาจภายในกรมของตนให้มีการกระจายความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติราชการของกรมนั้นมีการกระจายความรับผิดชอบและการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ในส่วนของการมอบอำนาจภายในกรมนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๔ วรรคสอง ได้บัญญัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจภายในกรมไว้ ซึ่งทำให้การพิจารณากำหนดการมอบอำนาจภายในของอธิบดีจะต้องมีหลักการให้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้ได้มากที่สุด และสามารถกำหนดตัวผู้รับผิดชอบต่อผลของการปฏิบัติราชการนั้นได้อย่างชัดเจน เพราะสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติราชการมีความล่าช้าเกิดขึ้นจากการวางระบบการผ่านงานในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องเสนองานตามลำดับ ฉะนั้นในการกำหนดแนวทางปฏิบัติภายในกรม ของอธิบดีจึงมีหน้าที่กำหนดให้มีการมอบอำนาจตัดสินใจโดยพยายามตัดขั้นตอนการเสนองานผ่านระดับต่างๆ ให้ลดลง โดยมอบอำนาจตรงไปยังผู้ที่ต้องปฏิบัติที่รับผิดชอบงานนั้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิบัติงานในการปฏิบัติราชการมีอยู่เป็นจำนวนมาก การกำหนดหลักเกณฑ์ตายตัวว่าให้มอบอำนาจไปยังผู้ปฏิบัติงานโดยตรงทุกกรณี อาจไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติราชการหลายเรื่อง มาตรา ๑๔ ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงบัญญัติยกเว้นไว้ว่า ถ้ามีความจำเป็นหรือมีเรื่องเร่งด่วนก็ยังสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีใช้ปฏิบัติงานนั้นโดยตรงเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการปฏิบัติราชการให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบในขั้นที่สุดของอธิบดีในแต่ละกรม

๕. การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การมอบอำนาจในเรื่องต่างๆ ของทุกส่วนราชการ สามารถมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดหลักเกณฑ์การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๕.๑ การมอบอำนาจจากส่วนราชการให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการว่า การดำเนินการของส่วนราชการใดที่ต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัด ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการมอบอำนาจปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นบทบังคับให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนี้ การยกเว้นไม่ต้องมอบอำนาจจะต้องเป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมีกฎหมายห้ามการมอบอำนาจ หรือกรณีที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะ^{๑๘} นอกจากนี้ แม้ว่าส่วนราชการใดไม่มีราชการส่วนภูมิภาค แต่ถ้ามีการปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่จะต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามขอบเขตภาระหน้าที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีอำนาจดำเนินการได้ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับจังหวัด^{๑๙}

^{๑๘} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒

^{๑๙} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, *อ่วงแล้ว เชิงอรรถที่ ๑* น.๒๒๖

๕.๒ การมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อมีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนแล้ว ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีการกระจายอำนาจการปฏิบัติราชการให้แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมิใช่เป็นผู้ใช้อำนาจด้วยตนเองเพียงผู้เดียว โดยมีแนวทางการมอบอำนาจต่อไปของผู้ว่าราชการจังหวัด^{๒๐} ดังนี้

๕.๒.๑ ในกรณีที่อำนาจนั้นเกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น

๕.๒.๒ นอกจากกรณีตาม ๓.๒.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

๕.๓ การกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด

การกำกับดูแลการมอบอำนาจ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ดำเนินการมอบอำนาจต่อไป ทั้งกรณีที่เป็น การรับมอบอำนาจมาจากส่วนกลาง และการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการโดยตรงของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นเช่นเดียวกับหน้าที่ของผู้มอบอำนาจของส่วนราชการ^{๒๑} ซึ่งได้แก่

๕.๓.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำกับดูแลและให้คำแนะนำการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ

๕.๓.๒ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบอำนาจ โดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการนั้น หรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน แล้วผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองก็ได้

๖. หน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ

มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดว่า

“มาตรา ๔๐ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ มีดังต่อไปนี้ ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐^{๒๒}

^{๒๐} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓

^{๒๑} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖

^{๒๒} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕

๖.๑ ผู้มอบอำนาจ มีหน้าที่ดังนี้

๖.๑.๑ การมอบอำนาจต้องพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาความเหมาะสมของเรื่องที่จะมอบอำนาจและตัวบุคคลที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการมอบอำนาจ โดยต้องมีเหตุผลที่สมควรตามที่กฎหมายกำหนด และสามารถอธิบายเหตุผลได้

๖.๑.๒ เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจและให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง

๖.๒ ผู้รับมอบอำนาจ มีหน้าที่ดังนี้

ต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจได้กำหนดไว้ด้วย

บทที่ ๔ การมอบอำนาจโดยกฎหมายที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ

กรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้น ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติราชการนั้นไว้แล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การมอบอำนาจที่กำหนดไว้โดยเฉพาะนั้น โดยยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ การมอบอำนาจจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายนั้น ไม่อาจมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการมอบอำนาจเป็นการทั่วไปได้^๑ ซึ่งจากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจที่กำหนดเกี่ยวกับการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะ อาจแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้โดยชัดแจ้ง เช่น

๑.๑ พระราชบัญญัติจดทะเบียนกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๒๔ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการองค์การสะพานปลาเป็นผู้แทนองค์การสะพานปลาในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก และในการนี้ คณะกรรมการองค์การสะพานปลาจะมอบหมายให้ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาเป็นผู้แทนก็ได้

๑.๒ พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๑๓ กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยางให้คณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยางจะมอบอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยางอย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างให้ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางดำเนินการก็ได้

๑.๓ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ คณะกรรมการพัฒนาที่ดินอาจมอบหมายให้กรมที่ดินเป็นผู้ปฏิบัติงานแทนได้

^๑บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาการมอบอำนาจบริหารงานงบประมาณในระดับจังหวัด วินิจฉัยว่า การมอบอำนาจของอัยการสูงสุดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีนี้เป็นกรณีที่มีระเบียบกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะแล้ว อันเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมาใช้บังคับไม่ได้ (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๓/๒๕๓๗)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การมอบอำนาจของอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร วินิจฉัยว่า ในการมอบอำนาจของอธิการบดีนั้น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวรฯ ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่าอธิการบดีอาจมอบอำนาจให้รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีได้ และอธิการบดียังสามารถมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือภาควิชา ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีเฉพาะในราชการของหน่วยงานนั้นก็ได้ จึงเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ย่อมไม่อาจนำบทบัญญัติว่าด้วยการมอบอำนาจ รวมทั้งการมอบอำนาจช่วงตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ มาใช้บังคับ (เรื่องเสร็จที่ ๑๔๖/๒๕๕๓)

๑.๔ พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีในกรณีเพื่อประโยชน์ในการผลิตยาง การค้ายาง การนำยางเข้าและส่งออก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมยางตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด.....โดยการประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมอบอำนาจให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้ประกาศแทนก็ได้

๑.๕ พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

โดยอำนาจดังกล่าว คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะมอบอำนาจให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกระทำการใดๆ แทนเพื่อกระทำการใดๆ ตามที่มีมอบหมาย หรือเรียกบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำ หรือความเห็นก็ได้

๒. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้โดยไม่ชัดเจน

กฎหมายที่มีลักษณะเช่นนี้ เช่น พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๗๗ ซึ่งได้กล่าวถึงอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในการออกใบอนุญาตรับช่วงการทำเหมืองว่า.....รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมาย เป็นผู้ออกใบอนุญาตให้มีการรับช่วงการทำเหมืองได้ตามที่จะพิจารณาเห็นสมควร

การที่กฎหมายกำหนดคำว่า “หรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมาย” โดยมีได้ระบุว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดไว้ โดยทั่วไปมักเห็นว่าเพียงแต่กฎหมายที่บัญญัติถึงอำนาจในเรื่องนั้นกำหนดให้องค์กรผู้มีอำนาจสามารถมอบอำนาจในการสั่งการในเรื่องนั้นให้แก่บุคคลอื่นใช้อำนาจแทนตนได้ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะถือว่าเป็นกรณีมีกฎหมายเฉพาะกำหนดถึงการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งในกรณีเช่นนี้ย่อมสามารถมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวแทนตนก็ได้ ไม่มีการจำกัดตัวบุคคลเฉพาะเท่ากับกฎหมายไว้วางใจผู้มีอำนาจเป็นหลักว่าคงมอบอำนาจไปยังผู้ที่เหมาะสมแก่การใช้อำนาจนั้น^๒

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นทำนองเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

๒.๑ อำนาจในการออกใบอนุญาตตั้งโรงงานของปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีอยู่ตามกฎหมาย เมื่อมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้อำนาจปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะมอบอำนาจให้ผู้อื่นเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมจึงมีอำนาจมอบหมายให้อุตสาหกรรมจังหวัดเป็นผู้ออกใบอนุญาตตั้งโรงงานได้ กรณีการมอบอำนาจดังกล่าวไม่ขัดกับมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพราะเป็นอำนาจที่ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมีอยู่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ อันเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นโดยเฉพาะแล้ว (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๘/๒๕๓๘)

^๒ นพดล เกร็ดฤกษ์, “การมอบอำนาจทางปกครอง”, วารสารกฎหมายปกครอง, เล่ม ๒๓, ตอน ๓, น.๓๘ (๒๕๔๙). อ้างใน กริช ภูญิยามา, “การมอบอำนาจทางปกครองในระบบราชการ”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), น.๓๒.

๒.๒ ในกรณีที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนดเรื่อง การมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นนั้น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่และผู้มีอำนาจ และกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้อย่างชัดเจนด้วย รวมทั้งต้อง เป็นการบัญญัติหรือกำหนดขึ้นจากหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำหนดเรื่องดังกล่าวหรือได้รับความเห็นชอบ หรืออนุญาตจากหน่วยงานนั้น มิใช่กรณีที่กำหนดขึ้นเองเพื่อเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางการปฏิบัติภายในของ หน่วยงานที่ต้องปฏิบัติ จึงจะถือได้ว่าเป็นกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดเรื่องการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนเป็นอย่างอื่น (เรื่องเสร็จที่ ๑๙๗/๒๕๔๒)

๓. กรณีกฎหมายที่ให้อำนาจบัญญัติถึงผู้รับมอบอำนาจไว้ในกรณีอื่น

กฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขของการมอบอำนาจไว้เป็นการเฉพาะมีการบัญญัติในลักษณะ ต่างๆ กัน ที่เป็นเรื่องของการมอบอำนาจหรืออาจเป็นบทบัญญัติที่ทำให้สืบสนว่าเป็นการมอบอำนาจเฉพาะ หรือไม่^๓ ยกตัวอย่างเช่น

๓.๑ บทบัญญัติกำหนดไว้ชัดเจนว่าองค์กรผู้ที่มีอำนาจคือใคร มีอำนาจอะไร สามารถมอบ อำนาจให้แก่องค์กรใด อย่างไร ทำนองเดียวกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๒ บทบัญญัติที่กำหนดว่าองค์กรผู้ที่มีอำนาจคือใคร มีอำนาจอะไร และในการใช้อำนาจนั้น สามารถมอบหมายให้กับตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากตำแหน่งนั้นมีหลายตำแหน่ง เช่น กำหนดว่า “นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย” ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้ ในกฎหมายเฉพาะแล้ว

๓.๓ บทบัญญัติที่กำหนดให้คณะกรรมการเป็นผู้ใช้อำนาจโดยกำหนดให้สามารถตั้ง อนุกรรมการได้ เช่น “ให้คณะกรรมการมีอำนาจตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย” กรณีดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นกรณีที่กฎหมายเฉพาะได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากการ ที่กฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการซึ่งมีบุคคลธรรมดาหลายๆ คนมาประกอบกันเป็นคณะกรรมการก็เพื่อให้ อำนาจนั้นๆ ได้ถูกใช้โดยกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถโดยผ่านการประชุมถกเถียงกัน จึงไม่มีเหตุผลที่จะต้อง กำหนดให้องค์กรกลุ่มนั้นมอบอำนาจให้องค์กรใดหรือตำแหน่งใด ส่วนการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการนั้น เป็นเพียงการแต่งตั้งเพื่อให้อนุกรรมการมาช่วยพิจารณาเป็นเบื้องต้นเท่านั้น แต่องค์กรที่มีอำนาจตัดสินใจ สุดท้ายก็คือคณะกรรมการที่กฎหมายกำหนดนั่นเอง

^๓สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การมอบอำนาจของส่วนราชการ”. ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘, น.๑๘.

บทที่ ๕

ประเด็นปัญหาบางประการเกี่ยวกับการมอบอำนาจ

จากการศึกษาพบว่า มีประเด็นปัญหาบางประการเกี่ยวกับการมอบอำนาจ ซึ่งเกิดจากการวิเคราะห์ในทางวิชาการ ประเด็นการตอบข้อหาหรือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) รวมถึงความเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้เขียนได้นำมาวิเคราะห์รวบรวมไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. กรณีที่พระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ได้กำหนดอำนาจของรัฐมนตรียไว้ โดยหลักแล้วเมื่อกฎหมายกำหนดให้ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจในเรื่องใดแล้วผู้นั้นจะต้องเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวด้วยตนเอง การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำการแทนถือเป็นข้อยกเว้นเท่านั้น แต่ได้มีกฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดให้ในกรณีที่รัฐมนตรีจะมอบอำนาจให้ปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทน ถ้าเป็นราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจใด รัฐมนตรีสามารถมอบอำนาจนั้นให้แก่หัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้นปฏิบัติราชการแทนก็ได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจซึ่งได้รับมอบอำนาจสามารถมอบอำนาจต่อให้อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าซึ่งอยู่ในกลุ่มภารกิจเดียวกัน หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้^๑ ดังนั้นย่อมทำให้รัฐมนตรีสามารถมอบอำนาจของตนที่มีอยู่ตามพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ให้แก่หัวหน้ากลุ่มภารกิจในกระทรวง (ปกติได้แก่รองปลัดกระทรวง) และหัวหน้ากลุ่มภารกิจสามารถอาศัยข้อกำหนดตามกฎกระทรวงฉบับเดียวกันมอบอำนาจที่ได้รับมอบมาจากรัฐมนตรีให้อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่อยู่ในกลุ่มภารกิจเดียวกันหรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้^๒

๒. การมอบอำนาจ “คณะกรรมการ” ภารกิจที่ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ มักเป็นเรื่องที่ต้องการความละเอียดรอบคอบ ต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือต้องการให้มีการปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกในองค์กรเพื่อตัดสินใจร่วมกัน และต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ การใช้อำนาจของคณะกรรมการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไข ซึ่งประกอบด้วย^๓ (๑) คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด (๒) การแต่งตั้งเป็นไปโดยชอบ (๓) การใช้อำนาจเป็นไปในกรอบของกฎหมาย (๔) คณะกรรมการนั้นต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนตามที่กฎหมายระบุไว้ (๕) การใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องทำโดยที่ประชุมขององค์กรกลุ่มนั้น องค์ประชุมครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด การตัดสินใจใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องเกิดจากการประชุมแลกเปลี่ยนเหตุผลในระหว่างสมาชิก การที่ต้องประชุมเพื่อตัดสินใจร่วมกัน จึงนำมาซึ่งความรับผิดชอบร่วมกัน และ (๖) การลงมติของคณะกรรมการต้องครบถ้วนตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด จากกรณีดังกล่าว มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับการมอบอำนาจของ “คณะกรรมการ” ดังนี้

^๑กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

^๒กริช ภูณิยามา, “การมอบอำนาจทางปกครองในระบบราชการ”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), น.๖๕-๖๖.

^๓กริช ภูณิยามา, เพิ่งอ้าง, น.๗๑-๗๔.

๒.๑ การมอบอำนาจของ “คณะกรรมการ” ให้แก่ “ผู้ดำรงตำแหน่งคนเดียว” จะกระทำได้หรือไม่ เห็นได้ว่าการที่กฎหมายบัญญัติให้เรื่องใดๆ อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของ “คณะกรรมการ” ก็เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายประสงค์ให้การตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ ควรผ่านขั้นตอนการปรึกษาหารือระดมความคิดระหว่างสมาชิกของ “คณะกรรมการ” ก่อนที่จะชี้ขาดไปทางใดทางหนึ่ง แล้วรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งเรื่องนั้นอาจมีความสำคัญและต้องการความรอบคอบในการพิจารณา ดังนั้น “คณะกรรมการ” ย่อมไม่อาจมอบอำนาจในการวินิจฉัยที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตนให้กับ “ผู้ดำรงตำแหน่งคนเดียว” เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นแทนตนได้^๔

๒.๒ การมอบอำนาจของ “คณะกรรมการ” ให้แก่ “คณะกรรมการ” จะกระทำได้หรือไม่ เห็นได้ว่าแม้กระบวนการปรึกษาหารือยังคงมีอยู่แต่องค์ประกอบของคณะกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ส่วนหนึ่งจะประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาด้วยคุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการนั้นโดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการผู้ใช้อำนาจไป ย่อมไม่ใช่เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจมุ่งหมายให้เป็นเช่นนั้น^๕ นอกจากนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้ว่าอำนาจในการสั่งปิดและสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นอำนาจเฉพาะของคณะกรรมการและเป็นอำนาจที่กระทบกับสิทธิประโยชน์ของประชาชน จึงไม่อาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการเป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวแทนได้ และกรณีการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้องค์กรซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญ (คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) ใช้อำนาจที่มีลักษณะพิเศษและเป็นการเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่จะให้องค์กรอื่นที่มีองค์ประกอบแตกต่างกันดำเนินการแทนย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๓. ความมีอิสระในการตัดสินใจมอบอำนาจ บทบัญญัติที่กำหนดให้มีการมอบอำนาจตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ในบางกรณีปรากฏถ้อยคำที่แสดงถึงความมีอิสระในการตัดสินใจมอบอำนาจของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น

๓.๑ “.....ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้.....”^๖

๓.๒ “.....ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก็ได้.....”^๗

๓.๓ “.....รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้มีการรับช่วงการทำเหมืองได้ตามที่จะพิจารณาเห็นสมควร.....”^๘

^๔กริช ภูณิยามา, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, น.๗๔-๗๖.

^๕กริช ภูณิยามา, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, น.๘๒.

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๒๓/๒๕๔๔ และเรื่องเสร็จที่ ๓๓๘/๒๕๔๗

^๗พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๘

^๘พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๘๑

^๙พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง

๔. ผู้มีอำนาจตามกฎหมายถูกบังคับให้มอบอำนาจ กฎหมายบางฉบับบัญญัติถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นการบังคับให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายต้องมอบอำนาจ เช่น

๔.๑ “.....ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาแล้วแต่กรณี.....”^{๑๐}

๔.๒ “.....ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้.....”^{๑๑}

๕. เมื่อมีการมอบอำนาจให้กระทำการแทนแล้ว ผู้มอบอำนาจย่อมใช้อำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา แทรกแซงการกระทำของผู้รับมอบอำนาจเกี่ยวกับอำนาจที่ได้มอบให้กระทำการแทนได้ ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจและให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้^{๑๒} และเมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้^{๑๓}

๖. เมื่อมีการมอบอำนาจไปแล้ว ผู้มอบอำนาจจะยังคงไว้ซึ่งอำนาจที่ได้มอบไปแล้วหรือไม่ และในการใช้อำนาจเองนั้นต้องแก้ไขคำสั่งมอบอำนาจหรือเพิกถอนคำสั่งมอบอำนาจหรือไม่ เห็นว่าตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติว่า เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจและให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงแสดงว่า แม้ว่าจะมีการมอบอำนาจแล้วก็ตาม เจ้าของอำนาจที่แท้จริงมิได้เสียอำนาจที่ตนมีอยู่ตามกฎหมาย เพราะยังสามารถแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ และเมื่อเป็นอำนาจตามกฎหมาย แม้ผู้มอบอำนาจจะเป็นผู้ใช้อำนาจเองก็ไม่ต้องยกเลิกหรือแก้ไขคำสั่งมอบอำนาจ แต่ถ้าผู้รับมอบอำนาจได้ดำเนินการจนมีผลเป็นคำสั่งทางปกครองแล้ว ผู้มอบอำนาจจะต้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้นเสียก่อน^{๑๔}

๗. ความรับผิดชอบของผู้มอบอำนาจ เห็นว่าเมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้รับมอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายแทนแล้ว หากมีความเสียหายอย่างใดๆ เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจนั้น ความเสียหายย่อมไม่มีผลผูกพันใดๆ ให้ผู้มอบอำนาจต้องรับผิดชอบ เพราะการใช้อำนาจดังกล่าวนี้ ผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจในนามของตนเองโดยอิสระ ซึ่งต่างกับการมอบอำนาจในทางแพ่ง ตัวการต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทน ความรับผิดชอบของผู้มอบอำนาจจะมีก็ต่อเมื่อปรากฏว่าผู้มอบอำนาจบกพร่องต่อหน้าที่ในการกำกับติดตามการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจเท่านั้น^{๑๕}

^{๑๐} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๔

^{๑๑} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓

^{๑๒} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ วรรคสอง

^{๑๓} พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ วรรคสอง

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือคำอธิบายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑) น.๒๔๓-๒๔๔. และบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๔๗ และเรื่องเสร็จที่ ๔๔๖/๒๕๕๓

^{๑๕} กริช ภูณียามา, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, น.๑๐๒-๑๐๔.

๘. ความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจ ผู้รับมอบอำนาจจะต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำอันเกิดจากการใช้อำนาจที่ได้รับมอบมา นั่น เพราะการกระทำของผู้รับมอบนั้นเป็นการกระทำในนามของตนเอง อันส่งผลให้ผู้รับมอบอำนาจต้องรับผิดชอบในการกระทำนั้น นอกจากนี้หากผู้รับมอบอำนาจไม่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบมา ผู้รับมอบอำนาจอาจไม่ตั้งใจปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลดี เนื่องจากไม่ว่าการใช้อำนาจนั้นจะไปก่อความเสียหายต่อผู้ใดหรือไม่ ตนก็ไม่ต้องรับผิดชอบ^{๑๖}

๙. ในกรณีที่มีการมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจที่รับมอบมาออกคำสั่งทางปกครอง อันมีผลกระทบต่อสิทธิของคู่กรณีและคู่กรณีประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่ง ซึ่งมาตรา ๔๔ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้อุทธรณ์คำสั่งโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง เช่นนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองซึ่งคู่กรณีจะยื่นอุทธรณ์คือใคร คือผู้มอบอำนาจ (เจ้าของอำนาจ) หรือผู้รับมอบอำนาจ (ผู้ออกคำสั่ง) เห็นว่าเป็นการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจเอง ไม่ได้กระทำในนามของผู้มอบอำนาจ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองที่คู่กรณีไม่เห็นด้วยกับคำสั่งและจะยื่นอุทธรณ์ จึงได้แก่ผู้รับมอบอำนาจซึ่งได้ใช้อำนาจที่รับมอบมาด้วยตนเอง และจากการใช้อำนาจนั้นได้เกิดกระทบสิทธิคู่กรณีขึ้น^{๑๗}

๑๐. การมอบอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ (มาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ) ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะมอบอำนาจ ไม่อาจมอบอำนาจให้ผู้ใดบังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายดังกล่าวได้ทุกกรณี กล่าวคือ

๑๐.๑ กรณีอำนาจอนุญาตเป็นของ “คณะรัฐมนตรี” คณะรัฐมนตรีไม่สามารถมอบอำนาจ หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้ใช้อำนาจหรือออกคำสั่งแทนได้ เช่น การให้สัมปทาน ถือเป็นเรื่องสำคัญและมีผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศ

๑๐.๒ กรณีอำนาจอนุญาตเป็นของ “คณะกรรมการ” เห็นได้ว่าอำนาจในการอนุญาตจะมีลักษณะที่ต้องการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านเข้ามาร่วมพิจารณาโดยคณะบุคคล คณะกรรมการไม่สามารถมอบให้บุคคลอื่นทำแทนได้

๑๐.๓ กรณีอำนาจอนุญาตเป็นของ “รัฐมนตรีรักษาการตามกฎหมาย” อำนาจในการอนุญาตส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจในเชิงนโยบายในเรื่องสำคัญ แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมายนั้นๆ จะเป็นผู้พิจารณากลับกรองและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีจึงมีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนหน่วยงาน และมีลักษณะของการปฏิบัติราชการทั่วไป จึงสามารถมอบอำนาจได้ แต่เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญในเชิงนโยบาย จึงควรจำกัดการมอบอำนาจให้เฉพาะรัฐมนตรีช่วยว่าการ ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี เป็นต้น

๑๐.๔ กรณีอำนาจอนุญาตเป็นของ “หัวหน้าหน่วยงาน หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย” โดยทั่วไปการใช้อำนาจมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำ หรือปฏิบัติราชการทั่วไปของหน่วยงาน มีการพิจารณาและดำเนินการเสนอขึ้นไปตามลำดับตามสายการบังคับบัญชา มีลักษณะของการปฏิบัติราชการตามปกติ ควรมอบอำนาจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ตามความเหมาะสม

^{๑๖} กริช ภูณิยามา, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ ๒*, น.๑๐๔.

^{๑๗} กริช ภูณิยามา, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ ๒*, น.๑๐๗-๑๐๘.

๑๐.๕ กรณีอำนาจอนุญาตเป็นของ “นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงาน” คือ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นประการอื่นโดยเฉพาะ การใช้อำนาจของ นายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยเฉพาะไม่ใช่กรณีการ ปฏิบัติราชการตามปกติในฐานะผู้แทนหน่วยงาน เป็นการใช้อำนาจเฉพาะตัว ต้องใช้อำนาจด้วยตนเองไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้

๑๐.๖ กรณีอำนาจการอนุญาตเป็นของ “องค์กรวิชาชีพ” อำนาจการออกใบอนุญาต เป็น อำนาจที่รัฐมอบหมายให้แก่องค์กรวิชาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเป็นการเฉพาะ และต้องการความรู้ ความเชี่ยวชาญขององค์กรวิชาชีพนั้น ดังนั้น องค์กรวิชาชีพดังกล่าว จึงไม่สามารถมอบอำนาจให้องค์กรอื่น เป็นผู้ดำเนินการออกใบอนุญาตแทนได้

๑๑. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และที่แก้ไข เพิ่มเติม ที่บัญญัติว่า “อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งใด หรือมติ คณะรัฐมนตรีในเรื่องใด.....” คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง” หมายความว่าอย่างไร คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง” ดังกล่าว หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือ มติคณะรัฐมนตรีกำหนดแต่เพียงผู้เดียว มิได้หมายความว่ารวมถึงผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย ในนามคณะบุคคล เช่น คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ แต่อย่างใด และเมื่อพิจารณากฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายประสงค์ที่จะให้ ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองและมีมติตามอำนาจ หน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กรรมการหรืออนุกรรมการแต่เพียงผู้เดียวไม่สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดได้ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการผู้มีอำนาจตาม กฎหมายมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี กำหนดแต่เพียงผู้เดียวแล้ว คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ จึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตาม ความในมาตรา ๓๘ มอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำการแทนคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการได้แต่อย่างใด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการดำเนินการแต่งตั้งหรือ มอบหมายให้บุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้^{๑๘}

๑๒. เมื่อผู้มอบอำนาจได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดแล้ว หากผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะใช้ อำนาจที่รับมอบในการดำเนินการใดๆ จะต้องลงนามในหนังสือราชการอย่างไร^{๑๙}

๑๒.๑ ให้ผู้รับมอบอำนาจนั้นลงนามในฐานะปฏิบัติราชการแทนผู้มอบอำนาจชั้นต้น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรม ข. หากผู้ว่าราชการจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเอง ตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. จะต้องลงนามในหนังสือราชการว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการ แทนอธิบดีกรม ข.”

^{๑๘} หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร. ๑๒๐๐/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางการมอบอำนาจตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๑๙} หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร., เพ็ญอวัจ

๑๒.๒ ในกรณีผู้ว่าราชการจังหวัด ก. มอบอำนาจต่อกับหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ หากหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. เป็นผู้ใช้อำนาจนั้น จะต้องลงนามในหนังสือลงนามว่า “หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ก. ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรม ข.”

๑๓. การมอบอำนาจต่อ เมื่อผู้มอบอำนาจได้มีหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใด ปฏิบัติราชการแทนแล้ว หากผู้มอบอำนาจมีความประสงค์ที่จะให้ผู้รับมอบอำนาจจากตนสามารถมอบอำนาจต่อไปอีกได้ ผู้มอบอำนาจจะต้องกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจมอบอำนาจนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปไว้ในหนังสือหรือคำสั่งมอบอำนาจด้วย รวมทั้งจะต้องกำหนดตัวผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่จะให้เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนไว้ด้วย หากไม่ได้กำหนดให้มอบอำนาจต่อไว้ ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่อาจมอบอำนาจต่อให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้^{๒๐}

๑๔. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ผู้มอบอำนาจสามารถมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจมากกว่า ๑ คนได้หรือไม่ โดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจโดยเรียงตามอาวุโส เห็นว่าการมอบอำนาจเป็นการมอบอำนาจการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งที่ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติไปให้แก่อีกผู้หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ดังนั้น โดยปกติจึงต้องมีการมอบอำนาจให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะบุคคลเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนเพียงผู้เดียว เพื่อความแน่นอนชัดเจนในการเป็นผู้ใช้อำนาจ แต่ก็อาจมีการมอบอำนาจไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความต่อเนื่องได้ โดยต้องกำหนดเงื่อนไขให้สามารถใช้อำนาจที่มอบได้ที่ละคน กล่าวคือ ถ้าคนแรกไม่อาจปฏิบัติราชการได้ คนที่อยู่ในลำดับถัดมาที่ระบุไว้ จึงจะใช้อำนาจได้^{๒๑}

๑๕. การมอบอำนาจให้แก่พนักงานราชการหรือลูกจ้าง จะกระทำได้หรือไม่ เห็นว่าตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ฯลฯ อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังนั้น การมอบอำนาจจึงเป็นการดำเนินการระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงข้าราชการเป็นหลัก เนื่องจากเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการโดยต่อเนื่อง ส่วนพนักงานราชการและลูกจ้างมิใช่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการที่จะรับผิดชอบการปฏิบัติงานโดยต่อเนื่อง เพราะมีระยะเวลาการปฏิบัติงานตามสัญญาจ้าง จึงไม่อาจมีการมอบอำนาจได้

๑๖. การกระจายอำนาจในการตัดสินใจตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ กับการมอบอำนาจลงนาม มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติอย่างไร เห็นว่า การกระจายอำนาจในการตัดสินใจนั้น เป็นการมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจสามารถใช้ดุลพินิจวินิจฉัยหรือสั่งการในเรื่องที่รับมอบอำนาจโดยตรง ส่วนการมอบอำนาจลงนามนั้น อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้มอบอำนาจ เพียงแต่เมื่อตัดสินใจแล้วมอบอำนาจให้ผู้อื่นเป็นผู้ลงนามแทน ซึ่งการมอบอำนาจลงนามเป็นไปเพื่อแบ่งเบาภาระการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจ โดยมีใช้อยู่ในความหมายของการมอบอำนาจที่แท้จริงที่ประสงค์จะให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

^{๒๐} หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร., เพิ่งอ้าง

^{๒๑} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๑๔ น.๒๔๑. และบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๙๐/๒๕๔๑

๑๗. คำสั่งมอบอำนาจที่ได้ออกมาก่อนจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘ โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับใหม่จะมีผลอย่างไร เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ขยายขอบเขตการมอบอำนาจให้กระทำได้กว้างขวางกว่าเดิม การมอบอำนาจตามกฎหมายเดิมจึงยังเป็นส่วนหนึ่งของขอบเขตการมอบอำนาจตามกฎหมายใหม่ และอยู่ในเงื่อนไขที่สามารถมอบอำนาจได้ การมอบอำนาจนั้นจึงยังมีผลใช้ได้ไม่เสียไปเพราะเหตุมีกฎหมายใหม่ ทั้งนี้ มาตรา ๓๐ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรองรับการมอบอำนาจเดิมให้ยังคงใช้ได้ต่อไป เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการ และสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่ต้องดำเนินการแก้ไขคำสั่งหรือออกคำสั่งมอบอำนาจใหม่ แต่อย่างใด

๑๘. ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการหรือปลัดจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดไปแล้ว หากหัวหน้าส่วนราชการหรือปลัดจังหวัดไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งจะปฏิบัติราชการแทนในเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจนั้นได้หรือไม่ เห็นว่า การมอบอำนาจเป็นการมอบการปฏิบัติราชการจากตำแหน่งหนึ่งไปให้อีกตำแหน่งหนึ่งปฏิบัติราชการแทน ถ้ามีการรักษาราชการแทนตำแหน่งซึ่งได้รับมอบอำนาจ ผู้รักษาราชการแทนย่อมมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้ที่ตนแทนตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๑๙. กรณีที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติให้อำนาจอนุมัติเป็นของอธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรณีที่ไม่วางในบังคับของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ เมื่ออธิบดีมอบอำนาจให้ผู้ช่วยการกองแล้ว ผู้ช่วยการกองจะมอบอำนาจต่อให้เจ้าหน้าที่ได้หรือไม่ เห็นว่า การที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ย่อมเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นซึ่งจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายนั้น และไม่วางในบังคับของการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ จึงนำบทบัญญัติมาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับเพื่อมอบอำนาจต่อไม่ได้

๒๐. การมอบอำนาจผู้มอบอำนาจจะกำหนดวันที่ยอมมอบอำนาจนั้น โดยให้มีผลย้อนหลังได้หรือไม่ เห็นว่า การมอบอำนาจโดยให้มีผลย้อนหลังนั้น โดยหลักการจะกระทำมิได้เพราะขณะที่ย้อนหลังผู้รับมอบอำนาจยังไม่มีอำนาจ การกระทำใดที่กระทำไปขณะนั้นย่อมไม่เกิดผลตามกฎหมาย แต่ผู้บังคับบัญชาอาจดำเนินการยอมรับผลแห่งการกระทำนั้นได้ โดยอำนาจของผู้บังคับบัญชาผู้เป็นเจ้าของอำนาจ

๒๑. มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดจะมอบอำนาจต่อไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้หรือไม่ ต้องใช้กฎหมายใดอ้างอิง เห็นว่า การมอบอำนาจต่อตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่งอื่นมาแล้ว และมอบอำนาจต่อไปยังบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้รับมอบอำนาจจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติราชการตามที่ได้รับมอบอำนาจเองจะมอบอำนาจต่อไปอีกไม่ได้

๒๒. การมอบอำนาจในการสั่งซื้อ สั่งจ้าง ฯลฯ ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๔ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกรณีที่มีระเบียบกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้โดยเฉพาะแล้วอันเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงจะนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าว มาใช้บังคับไม่ได้ และเมื่อไม่ใช้การมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แล้ว ก็ไม่สามารถนำเรื่องการมอบอำนาจต่อตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันมาใช้บังคับได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๓๓/๒๕๓๗)

๒๓. อำนาจสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูล หรือชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีผู้ร้องทุกข์หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนสั่งให้ผู้กระทำการโฆษณาพิษุนเพื่อแสดงความจริง ตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเท่านั้น โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ได้บัญญัติบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือบัญญัติให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้ก็เฉพาะแต่กรณีที่คณะกรรมการฯ หรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเป็นผู้มีคำสั่งเท่านั้น ฉะนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา จึงไม่อาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการติดตามสอดส่องและวินิจฉัยการโฆษณาดำเนินการแทนได้ เพราะจะไม่สามารถลงโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืน หรือจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่อาจให้สิทธิอุทธรณ์ได้ตามกฎหมาย สำหรับปัญหาว่าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกรรมการคนหนึ่งคนใดดำเนินการแทนได้หรือไม่นั้น เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ให้อำนาจคณะกรรมการเฉพาะเรื่องมอบอำนาจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกรรมการคนหนึ่งคนใดปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการเฉพาะเรื่องมอบหมายแล้ว การมอบอำนาจตามมาตราดังกล่าว ให้แก่บุคคลหรือกรรมการดังกล่าวก็ไม่อาจกระทำได้ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๒๗/๒๕๓๙)

๒๔. ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวงปฏิบัติราชการแทนในการดำเนินคดีปกครอง โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งได้รับมอบอำนาจย่อมมีฐานะเป็นปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้แทนของกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีปกครองได้เช่นเดียวกับปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวงซึ่งได้รับมอบอำนาจย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการตามมาตรา ๔๕ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ ในการมอบให้พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นเข้าดำเนินคดีปกครองแทนได้ และไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ เนื่องจากการมอบให้พนักงานอัยการเข้าดำเนินคดีปกครองแทน ตามมาตรา ๔๕ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ เป็นกรณีของการแต่งตั้งพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นเข้าไปทำหน้าที่ผู้ฟ้องคดีแทนในคดีปกครอง อันมีลักษณะเช่นเดียวกับการแต่งตั้งทนายความเข้าดำเนินคดีแพ่งหรืออาญา มิใช่เป็นการมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๓๑/๒๕๔๖)

๒๕. การที่จะมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ จะต้องได้ความว่าการนั้นต้องเป็น “ราชการ” เสียก่อน ข้าราชการมีหน้าที่ปฏิบัติราชการ ซึ่งหน้าที่นี้อาจเกิดขึ้นได้โดยมีกฎหมายเฉพาะกำหนดหรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ไปปฏิบัติหรือได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี การที่ข้าราชการเข้าไปเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจไม่ว่าจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามกฎหมายหรือโดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจึงมีสองฐานะในขณะเดียวกัน คือ เป็นกรรมการที่มีส่วนในการบริหารรัฐวิสาหกิจนั้น และเป็นการปฏิบัติงานของรัฐบาลในการเข้าไปควบคุมรัฐวิสาหกิจ ซึ่งในฐานที่สองนั้น ถ้ามีการแต่งตั้งให้ข้าราชการเข้าไปปฏิบัติงานแล้วถ้าเป็น “ราชการ” ของข้าราชการตำแหน่งนั้น จึงย่อมมีการมอบอำนาจหรือมีผู้รักษาราชการแทนไปปฏิบัติงานแทนได้ตามระบบราชการปกติ ในกรณีที่อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง อธิบดีกรมบัญชีกลางจะมอบอำนาจให้รองอธิบดีคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจโดยถาวร กรณีดังกล่าวผู้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจคืออธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีจึงจะตั้งให้รองอธิบดีคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจไม่ได้ คงได้แก่มอบอำนาจให้ไปปฏิบัติราชการแทนตนในตำแหน่งอธิบดีเท่านั้น (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๐/๒๕๓๙ และเรื่องเสร็จที่ ๑๐๖/๒๕๔๗)

๒๖. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีลักษณะพิเศษ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมราชการประจำกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง แสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้องค์กรซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญเพื่อใช้อำนาจที่มีลักษณะพิเศษและเป็นการเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่จะให้องค์กรอื่นที่มีองค์ประกอบแตกต่างกันดำเนินการแทนย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จึงไม่อาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการคดีแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิผู้บริโภคตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๓๘/๒๕๔๗)

๒๗. กรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยตำแหน่งและวงเล็บชื่อไว้ข้างท้าย การเป็นกรรมการต้องพิจารณาตำแหน่งและชื่อบุคคลประกอบกันโดยประสงค์คุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ อันได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นสำคัญ ซึ่งการเป็นกรรมการดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ดังนั้น ในการประชุมคณะกรรมการ กรรมการดังกล่าวจะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำการแทนไม่ได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๐/๒๕๔๙)

๒๘. อำนาจในการพิจารณาและออกคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มิใช่อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไป แต่มีลักษณะเป็นอำนาจเฉพาะของรัฐมนตรี ที่ไม่อาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังนั้น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ออกคำสั่งเพื่อมอบอำนาจในการพิจารณาและออกคำสั่งอุทธรณ์ให้แก่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขและผู้ว่าราชการจังหวัด จึงไม่อาจกระทำได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๒๙/๒๕๕๐)

๒๙. กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องได้รับ “อนุญาตเป็นหนังสือ” เป็นคนละกรณีกับที่กฎหมายกำหนดให้ต้องออก “ใบอนุญาต” การมอบอำนาจกรณีผู้รับอนุญาตต้องได้รับ “อนุญาตเป็นหนังสือ” นั้น สามารถกระทำได้ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ กล่าวคือ เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งย่อมมีดุลยพินิจที่จะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติราชการแทนได้ ส่วนกรณี

ที่กฎหมายกำหนดว่าต้องได้รับ “ใบอนุญาต” นั้น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจจะมอบอำนาจได้แต่เฉพาะข้าราชการซึ่งอยู่ได้บังคับบัญชา และผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เท่านั้น (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕/๒๕๕๑)

๓๐. กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งสามารถมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อยังมีได้กำหนดเกณฑ์ดังกล่าว จะสามารถมอบอำนาจได้หรือไม่ เห็นว่าบทบัญญัติทำนองดังกล่าว มิได้ลบเลือนอำนาจการดำเนินการของผู้ดำรงตำแหน่งในการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ยังคงสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนได้ เพียงแต่ว่าเมื่อได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว การมอบอำนาจจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดด้วยเท่านั้น (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๘๙/๒๕๕๒)

๓๑. หลักการมอบอำนาจจะกระทำได้แก่โดยผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ โดยการมอบอำนาจจะมีผลให้ผู้รับมอบอำนาจเป็นเพียงผู้ใช้อำนาจนั้นแทน ผู้มอบอำนาจจึงยังคงเป็นผู้ทรงอำนาจนั้นอยู่ ในการดำเนินการตามอำนาจที่ได้รับมอบอำนาจมานั้น ผู้รับมอบอำนาจเป็นเพียงผู้ปฏิบัติราชการแทน หาได้ทำให้ผู้รับมอบอำนาจกลายเป็นเจ้าของอำนาจเสียเองไม่ ด้วยเหตุนี้ ผู้รับมอบอำนาจจึงมีอาจมอบอำนาจซึ่งมีใช้ของตนให้บุคคลอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๕๖/๒๕๕๓)

๓๒. ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติบทนิยามคำว่า “ผู้อนุญาต” หมายความว่า อธิบดีกรมธุรกิจพลังงานหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานมอบหมาย จากบทนิยามดังกล่าว ผู้อนุญาตจึงได้แก่ อธิบดีกรมธุรกิจพลังงานคนหนึ่ง และบุคคลซึ่งอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานมอบหมายอีกคนหนึ่ง เมื่อมีการมอบหมายให้บุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นย่อมเป็น “ผู้อนุญาต” เช่นเดียวกับอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานมิใช่เป็นการ “มอบอำนาจ” ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนเจ้าของอำนาจ เมื่อได้รับมอบหมายแล้วผู้ดำรงตำแหน่งนั้นย่อมเป็น “ผู้อนุญาต” ตามกฎหมายโดยตนเองอยู่ในฐานะเป็นผู้อนุญาต จึงเป็นเจ้าของอำนาจที่จะมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๖๕/๒๕๕๓)

๓๓. มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ บัญญัติหลักเกณฑ์การมอบอำนาจไว้ว่า กรณีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งมีอำนาจในการสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งตามมาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจอาจมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนได้เมื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกัน ซึ่งกำหนดให้การมอบอำนาจต้องเป็นไปเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ หรือกระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยให้คำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามที่กำหนดด้วย สำหรับกรณีที่กำหนดในมาตรา ๖ (๑) ถึง (๔) แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เป็นเพียงกรณีที่ผู้มีอำนาจใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่อาจจะไม่มอบอำนาจได้ในกรณีต่าง ๆ เท่านั้น มิใช่เป็นข้อห้ามเด็ดขาดมิให้มีการมอบอำนาจแต่อย่างใด (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๕๓)

๓๔. การดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ของนายกรัฐมนตรีเป็นการดำรงตำแหน่ง “ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล” ซึ่งมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่และการมอบอำนาจของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ดังนั้น การมอบอำนาจของนายกรัฐมนตรีในกรณีนี้จึงต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ คือมอบได้แต่เฉพาะอำนาจในการกำกับการบริหารราชการ ไม่อาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นบททั่วไป เพราะเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๖๘/๒๕๕๔)

๓๕. การสั่งให้ข้าราชการในกรมหนึ่งไปช่วยราชการในอีกกรมหนึ่งเป็นครั้งคราวเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการ แต่คำสั่งดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายที่จะถือว่าข้าราชการผู้นั้นมีตำแหน่งในส่วนราชการที่ไปช่วยราชการแต่อย่างใด ข้าราชการที่ได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการจึงไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งในจังหวัดที่ไปช่วยราชการแต่อย่างใด และยังคงดำรงตำแหน่งในส่วนราชการที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่เดิมในช่วงระหว่างระยะเวลาดังกล่าว และเมื่อมาตรา ๒๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดตำแหน่งที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องเป็นผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งต่างๆ ภายในจังหวัดเท่านั้น ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่อาจมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการซึ่งมาช่วยราชการในจังหวัดปฏิบัติราชการแทนได้ และกรณีการดำเนินการดังกล่าวควรนำมาใช้อย่างจำกัดเฉพาะเท่าที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น อีกทั้งกรณีของการมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการซึ่งมาช่วยราชการปฏิบัติราชการแทนในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาที่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถของข้าราชการในส่วนราชการต่างๆ นั้น บทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ ซึ่งมุ่งหมายให้เกิดการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบ ลดขั้นตอน ให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอันจะเป็นการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๒/๒๕๕๓ เรื่องเสร็จที่ ๕๘๒/๒๕๕๔ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๗/๒๕๕๕)

๓๖. กรณีที่พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดำรงตำแหน่งประธานกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ย่อมเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไปปฏิบัติการไปปฏิบัติหน้าที่นั้นจึงเป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังปฏิบัติราชการเป็นประธานกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแทนได้ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรณีที่กระทรวงการคลังได้มอบหมายและมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในเรื่องที่เป็นราชการอันเกี่ยวกับงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น จะถือได้ว่าเป็นการมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรด้วยแล้วหรือไม่ เห็นว่าการมอบอำนาจตามคำสั่งดังกล่าวเป็นการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการโดยทั่วไปที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ส่วนกรณีที่พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การเกษตรฯ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น มิใช่เป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของรัฐมนตรี แต่เป็นการปฏิบัติราชการในฐานะประธานกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น คำสั่งมอบหมายและมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดังกล่าวยังมิได้ระบุว่าให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการฯ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการเป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการฯ ดังนั้น หากประสงค์จะมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการฯ ดังกล่าว ก็ย่อมทำได้โดยออกคำสั่งมอบอำนาจเป็นการเฉพาะ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๕/๒๕๕๕)

๓๗. จากหลักกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนดังได้กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนได้นำความเห็นในทางวิชาการของนักวิชาการ ประเด็นการตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) รวมทั้งหลักกฎหมายเกี่ยวกับการมอบอำนาจ มาวิเคราะห์นำเสนอแนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน รวม ๗ ฉบับ ประกอบด้วย ๑) อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ ๓) อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงพาณิชย์ และ ๔) อำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมการค้าภายใน เพื่อเป็นแนวทางในการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนต่อไป รายละเอียดดูเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ก

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- กริช ภูฎิยามา. “การมอบอำนาจทางปกครองในระบบราชการ” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สื่อปัญญา, ๒๕๕๐.
- มานิตย์ จุมปา. คำอธิบายกฎหมายปกครองว่าด้วยการจัดระเบียบราชการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๖.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. คู่มือคำอธิบายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. คู่มือการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ชุดที่ ๖ “การมอบอำนาจ”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมารธรรม, ๒๕๔๖.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. คู่มือการมอบอำนาจให้จังหวัดบริหารงานแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๗.

บทความและเอกสารอื่น

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร. ๑๒๐๐/ว ๔๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง แนวทางการมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐
- เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การมอบอำนาจของส่วนราชการ จัดโดย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ โรงแรมรอยัล ปริ๊นเซส (หลานหลวง) กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
- ความเห็นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- www.krisdida.go.th
- www.lawreform.go.th
- www.opdc.go.th
- www.ratchakitcha.soc.go.th

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐
- กฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ก. อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน

๑. การมอบอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒. การมอบอำนาจของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ
๓. การมอบอำนาจของปลัดกระทรวงพาณิชย์
๔. การมอบอำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน

ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ (เฉพาะบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง)
๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

ค. ตัวอย่างคำสั่งมอบอำนาจ

๑. คำสั่งมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน
๒. คำสั่งมอบอำนาจให้ข้าราชการการปฏิบัติราชการแทน

ภาคผนวก ก

อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
ตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๕๒	๑.๑ ออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการที่ให้ยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย (มาตรา ๕)	อำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในการบริหารงานทั่วไปตามพระราชบัญญัตินั้นๆ และอยู่ในความหมายของคำว่า “อำนาจในการปฏิบัติราชการหรือดำเนินการตามกฎหมาย” และนอกจากนั้น การที่พระราชบัญญัติต่างๆ บัญญัติแต่เพียงว่าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมีอำนาจออกกฎกระทรวงในกรณีต่างๆ ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินั้น ก็เป็นการให้รัฐมนตรีรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโดยทั่วๆ ไป มิได้ประสงค์เป็นการกำหนดให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่ประการใด ทั้งมิได้บัญญัติข้อความเป็นอย่างอื่นในการมอบอำนาจนั้นไว้แต่อย่างใด จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกำหนดการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นอันเป็นการจำกัดอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในการมอบอำนาจ จึงมีความเห็นว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์อาจมีหนังสือมอบอำนาจในการออกกฎกระทรวงให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ เว้นแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงในพระราชบัญญัติโดยเฉพาะจะได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจเกี่ยวกับการนี้ไว้เป็นอย่างอื่น นอกเหนือไปจากการกำหนดให้เป็นอำนาจทั่วไปในการออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินั้นๆ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๗๗/๒๕๒๒ ประชุมใหญ่)

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๑.๒ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๖)	แต่อย่างไรก็ตาม การออกกฎกระทรวงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นอำนาจในทางนิติบัญญัติที่ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ประสงค์จะมอบให้ รัฐมนตรีว่าการมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงโดยกำหนดไว้ในกฎหมาย และรัฐมนตรีจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รัฐมนตรีจึงควรมอบอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพียงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์เท่านั้น เป็นกรณีที่บทบัญญัติกฎหมายมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ย่อมที่จะพิจารณามอบอำนาจดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งมาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้มีอำนาจมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนได้เมื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกัน โดยกำหนดให้การมอบอำนาจต้องเป็นไปเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการหรือกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสม (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๕๓)

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๑.๓ การปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ “กรร.” (มาตรา ๗) ๑.๔ ในฐานะประธาน กรร. อนุญาตเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดสินค้า ยานพาหนะ เอกสาร หรือหลักฐานในกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนเป็นที่เชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ (มาตรา ๑๘ (๓)) ๑.๕ กำหนดแบบบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๐)	การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไปดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการต่างๆ ตามกฎหมาย ย่อมเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การไปปฏิบัติหน้าที่นั้นจึงเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างหนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อปรากฏว่าไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๕/๒๕๕๕ เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖/๒๕๔๗ เรื่องเสร็จที่ ๓๗๓/๒๕๔๔ และเรื่องเสร็จที่ ๘๐/๒๕๓๙ (ประชุมใหญ่)) การใช้อำนาจดังกล่าว มิได้เป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการโดยทั่วไป แต่มีลักษณะเป็นอำนาจเฉพาะของประธาน กรร. ที่กฎหมายได้กำหนดตัวบุคคลไว้โดยเฉพาะ และกฎหมายมิได้ให้อำนาจในการมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้ เห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์จะให้การอนุญาตดังกล่าว ได้รับการพิจารณาโดยประธาน กรร. เท่านั้น ดังนั้นจึงไม่อาจมอบอำนาจในการอนุญาตดังกล่าวให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นได้ เป็นกรณีที่บทบัญญัติกฎหมายมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ย่อมที่จะพิจารณามอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมของผู้รับมอบ

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๒. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๒.๑ ออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกิจที่ให้อยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย (มาตรา ๔) ๒.๒ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕) ๒.๓ ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ และออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว (มาตรา ๕) ๒.๔ การปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (มาตรา ๖) ๒.๕ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (มาตรา ๖ วรรคสอง) ๒.๖ ในฐานะประธานกรรมการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าใช้อำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดกรณีการแย่งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๑๖) ๒.๗ กำหนดแบบบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๑)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ สำหรับการออกประกาศตามกฎหมายเทียบเคียงความเห็นได้ในทำนองเดียวกัน ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๓ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ การใช้อำนาจดังกล่าว มิได้เป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไป แต่มีลักษณะเป็นอำนาจเฉพาะของประธานกรรมการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และกฎหมายมิได้ให้อำนาจในการมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้ เห็นได้ว่ากฎหมายประสงค์จะให้ การใช้อำนาจดังกล่าว ได้รับการใช้อำนาจโดยประธานกรรมการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่อาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๕

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๓. พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๓.๑ ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๔) ๓.๒ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๔) ๓.๓ การปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า “คณะกรรมการ ก.ส.ล.” (มาตรา ๕) ๓.๔ กำหนดประโยชน์ตอบแทนให้ประธาน ก.ส.ล. กรรมการ ก.ส.ล. และอนุกรรมการ (มาตรา ๑๔) ๓.๕ แนะนำคณะรัฐมนตรีในการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (มาตรา ๑๘)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๓ ในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบจะเป็นผู้พิจารณาถ่วงดุลและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนหน่วยงานและมีลักษณะของการปฏิบัติราชการทั่วไป เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น และมีได้ห้ามเรื่องมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ อำนาจในการแนะนำคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กฎหมายมุ่งประสงค์ต้องการให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ในการให้คำแนะนำคณะรัฐมนตรีในการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า การใช้อำนาจดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไป แต่มีลักษณะเป็นอำนาจเฉพาะของรัฐมนตรีว่าการฯ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว มิได้ให้อำนาจในการมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้ รัฐมนตรีว่าการฯ จึงไม่อาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๔. พระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒	๓.๖ ออกกฎกระทรวงกำหนดแบบบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๑๓๔)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๓.๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิด (มาตรา ๑๖๐)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒
	๔.๑ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒
	๔.๒ แต่งตั้งนายตรวจชั่งตวงวัด (มาตรา ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒
	๔.๓ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม (มาตรา ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๔ ออกกฎกระทรวงกำหนดเครื่องวัดที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๘ วรรคสอง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๕ ออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและลักษณะของเครื่องชั่งตวงวัด และรายละเอียดวัสดุที่ใช้ผลิตเครื่องชั่งตวงวัด (มาตรา ๑๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๖ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขยายซ่อมเครื่องชั่งตวงวัด หรือให้บริการชั่ง ตวง หรือวัด กำหนดแบบแจ้งการประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขยายซ่อมเครื่องชั่งตวงวัด หรือให้บริการชั่ง และกำหนดแบบหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ (มาตรา ๑๗)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๗ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดความเที่ยงของเครื่องชั่งตวงวัด (มาตรา ๒๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๘ ออกกฎกระทรวงกำหนดแบบเครื่องหมายคำรับรองและหนังสือสำคัญแสดงการให้คำรับรอง (มาตรา ๓๐ วรรคห้า)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๙ ออกกฎกระทรวงกำหนดห้ามการให้คำรับรองชั้นหลังสำหรับเครื่องชั่งตวงวัดชนิดใดก็ได้ (มาตรา ๓๒ วรรคสอง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๑๐ ออกกฎกระทรวงกำหนดอายุการให้คำรับรองของเครื่องชั่งตวงวัด (มาตรา ๓๓)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๑๑ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าทำการที่ผู้ยื่นคำขอ ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดนอกสถานที่สำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขา (มาตรา ๓๘)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๑๒ ออกกฎกระทรวงกำหนดแบบเครื่องหมายแสดงว่าคำรับรองเดิมใช้ไม่ได้แล้ว (มาตรา ๓๘ วรรคสาม)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๔.๑๓ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้ซ่อมเครื่องชั่งตวงวัดจดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัว (มาตรา ๔๐ วรรคสี่)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๑๔ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้ผู้ผลิตหรือผู้ซ่อมเครื่องซึ่งดวงวัดเป็นผู้ตรวจสอบ และให้คำรับรองเครื่องซึ่งดวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม และกำหนดเวลาในการพิจารณาอนุญาต (มาตรา ๔๑ วรรคสอง) ๔.๑๕ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาตและการ อนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบ และให้คำรับรองเครื่อง ซึ่งดวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม (มาตรา ๔๓ วรรคสอง) ๔.๑๖ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการการขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออก ใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรอง เครื่องซึ่งดวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม (มาตรา ๕๐ วรรคสอง) ๔.๑๗ ออกกฎกระทรวง กำหนดแบบบัตร ประจำตัวนายตรวจซึ่งดวงวัด (มาตรา ๕๙)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๑๘ ประกาศกำหนดให้ส่วนประกอบของเครื่องชั่ง เครื่องตวง และเครื่องวัด เป็นเครื่องชั่ง เครื่องตวง และเครื่องวัด (มาตรา ๔ และมาตรา ๕) ๔.๑๙ ประกาศจัดตั้งสำนักงานสาขาของสำนักงานกลางชั่งตวงวัด (มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง) ๔.๒๐ ประกาศกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสาขาของสำนักงานกลางชั่งตวงวัด (มาตรา ๗ วรรคสอง)	อำนาจในการออกประกาศเพื่อให้ปฏิบัติการเป็นไปตามกฎหมายตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในการบริหารงานทั่วไป และอยู่ในความหมายของคำว่า “อำนาจในการปฏิบัติราชการหรือดำเนินการตามกฎหมาย” มิได้ประสงค์ให้เป็นการกำหนดให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทั้งมิได้มีบทบัญญัติข้อความเป็นอย่างอื่นในการมอบอำนาจนั้นไว้ หรือจำกัดอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น รัฐมนตรีว่าการจึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ แต่อย่างไรก็ตาม การออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นอำนาจที่ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ประสงค์จะให้รัฐมนตรีว่าการมีอำนาจในการออกประกาศดังกล่าวโดยกำหนดไว้โดยกฎหมาย และรัฐมนตรีว่าการจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน ดังนั้น หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงประสงค์จะมอบอำนาจ จึงควรมอบอำนาจในการออกประกาศดังกล่าวเพียงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเท่านั้น ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๒๑ ประกาศกำหนดให้ยกเว้นเครื่องชั่งและเครื่องตวงที่ไม่อยู่ในบังคับพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ (มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘
	๔.๒๒ ประกาศกำหนดให้การซื้อขายหรือจำหน่ายสินค้าใดๆ ในท้องที่ใดใช้มาตราชั่งตวงวัดเฉพาะในระบบเมตริก หรือให้กระทำโดยการชั่ง การตวง หรือการวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง (มาตรา ๑๐)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘
	๔.๒๓ ประกาศกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครื่องชั่งตวงวัดเพื่อให้ผู้ใช้เครื่องชั่งตวงวัดถือปฏิบัติตาม (มาตรา ๒๕ วรรคสอง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘
	๔.๒๔ ประกาศกำหนดเครื่องชั่งตวงวัดที่ให้ยกเว้นการให้คำรับรอง (มาตรา ๒๙ วรรคสอง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘
	๔.๒๕ ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ผู้นำเครื่องชั่งตวงวัดเข้ามาในราชอาณาจักรปฏิบัติก่อนรับมอบเครื่องชั่งตวงวัดไปจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และการประกาศยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติ (มาตรา ๓๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๒๖ ประกาศกำหนดชนิดของสินค้าที่หีบห่อที่ผู้บรรจุต้อง (๑) แสดงปริมาณของสินค้าที่หีบห่อ (๒) แสดงปริมาณของสินค้าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด หรือ (๓) บรรจุสินค้าตามปริมาณที่กำหนด (มาตรา ๖๒) ๔.๒๗ ประกาศกำหนดอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดการแสดงผลของสินค้าที่หีบห่อ (มาตรา ๖๓ วรรคสอง) ๔.๒๘ ประกาศกำหนดวิธีการและอัตราเปรียบเทียบมาตราชั่งตวงวัดของต่างประเทศกับมาตราชั่งตวงวัดตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีสินค้าหีบห่อที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรที่แสดงผลของสินค้าตามมาตราชั่งตวงวัดของต่างประเทศ (มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง) ๔.๒๙ ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิต และการส่งออกให้ผู้ผลิตเครื่องชั่งตวงวัดเพื่อการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรต้องปฏิบัติ (มาตรา ๖๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๓๐ อนุญาตให้ใช้มาตราซึ่งดวงวัดในระบบอื่น นอกจากที่กำหนดในมาตรา ๙ (ระบบเมตริกหรือในระบบประเพณีที่เทียบเข้าหาระบบเมตริก) หรือในกรณีที่ต้องใช้เครื่องซึ่งดวงวัดอย่างอื่นนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๖ สำหรับในทางวิชาชีพหรือในทางวิทยาศาสตร์ (มาตรา ๑๑) ๔.๓๑ วินิจฉัยอุทธรณ์กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกคำสั่งให้การแจ้งของผู้ประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขาย ซ่อมเครื่องซึ่งดวงวัดหรือให้บริการซึ่ง ดวง หรือวัดตามมาตรา ๑๗ สิ้นผล (มาตรา ๒๐)	การอนุญาตในกรณีดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดให้<u>รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย</u>เป็นผู้อนุญาต จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดเรื่อง การมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น นอกเหนือจากการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจึงสามารถมอบหมายในเรื่องการ อนุญาตดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้อนุญาตแทนได้ และการ อนุญาตในกรณีนี้มีใช่เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องออกเป็น <u>ใบอนุญาต</u>ซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ (ต้องมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งอยู่ใต้ บังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามมติคณะรัฐมนตรีกำหนด) แต่อย่างไรได้ กระบวนการในการอุทธรณ์นั้น กำหนดขึ้นก็เพื่อประโยชน์ในการ เยียวยาความเดือดร้อนของบุคคลซึ่งได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้มีอำนาจพิจารณาและออกคำสั่งเกี่ยวกับการ อุทธรณ์ต้องเป็นผู้มีสถานะและมีอำนาจหน้าที่ที่จะเยียวยาความเดือดร้อน เนื่องจากคำสั่งของผู้ที่มีสถานะและอำนาจหน้าที่ดังกล่าวต้องเป็นที่ยุติ และเป็นที่สุดใฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุนี้ อำนาจในการพิจารณาและออก คำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ตาม บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว จึง<u>มิใช่อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไป</u> แต่มีลักษณะเป็นอำนาจโดยเฉพาะของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ที่ไม่อาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๒๙/๒๕๕๐)

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๔.๓๒ วินิจฉัยอุทธรณ์กรณีที่อยู่อาศัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตการเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม และมีอำนาจสั่งให้ทำการตามใบอนุญาตไปพลางก่อน ก่อนมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ในกรณีสิ่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตเมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์ (มาตรา ๔๔) ๔.๓๓ วินิจฉัยอุทธรณ์กรณีที่อยู่อาศัยหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตการเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม และมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ทำการตามใบอนุญาตไปพลางก่อน ก่อนมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์เมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์ (มาตรา ๔๔)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๓๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๓๑
๕. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕	๕.๑ อนุญาต หรือให้สัมปทานการประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ กำหนด (ข้อ ๓ และข้อ ๔)	การอนุญาตหรือให้สัมปทานการประกอบกิจการค้าขายอันเป็นกิจการสาธารณูปโภคดังกล่าว ต้องดำเนินการโดยออกใบอนุญาต จึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กล่าวคือ เมื่อจะดำเนินการมอบอำนาจต้องมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา หรือ

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๕.๒ ประกาศกำหนดให้กิจการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ กำหนดหรือกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรี (ข้อ ๕) ๕.๓ อนุญาตให้ประกอบกิจการคลังสินค้าและกิจการที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน (ขณะนี้กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศกำหนดให้กิจการไซโล และห้องเย็นเป็นกิจการที่มีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้า) (ข้อ ๕)	ผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่เห็นสมควร และโดยที่การพิจารณาอนุญาตของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายจะเป็นผู้พิจารณาก่อนและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจอนุญาตของรัฐมนตรีจึงมีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนหน่วยงาน และมีลักษณะของการปฏิบัติราชการทั่วไป การใช้อำนาจในลักษณะนี้จึงสามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ แต่เนื่องจากอำนาจในการอนุญาตหรือให้สัมปทานของรัฐมนตรีเป็นอำนาจสำคัญในเชิงนโยบาย การมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน จึงควรจำกัดตำแหน่งของผู้ที่จะรับมอบอำนาจไว้ให้ได้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕	๕.๔ กำหนดเงื่อนไขใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนในการอนุญาตหรือให้สัมปทาน (ข้อ ๗) ๕.๕ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ หรือพระราชกฤษฎีกา (ข้อ ๑๓) ๕.๖ ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งบริษัทประกอบกิจการคลังสินค้า รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ปฏิบัติ (ข้อ ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒ การพิจารณาให้ความเห็นชอบและการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ปฏิบัติของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว ในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบจะเป็นผู้พิจารณากันกรองและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการฯ จึงมีลักษณะของการใช้อำนาจในฐานะตัวแทนหน่วยงานและมีลักษณะของ<u>การปฏิบัติราชการทั่วไป</u> เมื่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น และได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์ จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ แต่เนื่องจากอำนาจในการให้ความเห็นชอบรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว เป็นอำนาจสำคัญในเชิงนโยบาย การมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน จึงควรจำกัดตำแหน่งของผู้ที่จะรับมอบอำนาจไว้ให้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๕.๗ อนุญาตให้ประกอบกิจการคลังสินค้า (ข้อ ๗) ๕.๘ พิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ลักษณะและสภาพคลังสินค้าให้สอดคล้องกับสภาพสินค้า (ข้อ ๘ วรรคสาม) ๕.๙ พิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ลักษณะและสภาพสำนักงานของผู้ประกอบกิจการคลังสินค้า (ข้อ ๙ วรรคสอง) ๕.๑๐ อนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้ามีสาขา รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต (ข้อ ๑๐) ๕.๑๑ อนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าลดทุน (ข้อ ๑๒ (๑))	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๑ เทียบเคียงความเห็นข้อ ๕.๖ เทียบเคียงความเห็นข้อ ๕.๖ เทียบเคียงความเห็นข้อ ๕.๑ การอนุญาตในกรณีนี้ เป็นกรณีที่ประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ กำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ มิใช่กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องออกเป็นใบอนุญาต จึงไม่นำมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ต้องมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามมติคณะรัฐมนตรี) มาบังคับใช้แต่อย่างใด และในทางปฏิบัติหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายจะเป็นผู้พิจารณาก่อนรองและดำเนินการเสนอความเห็นขึ้นไปตามลำดับ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว จึงมีลักษณะของการปฏิบัติราชการทั่วไป เมื่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องมอบอำนาจไว้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
● ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดให้กิจการไซโลและกิจการห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกันกับกิจการคลังสินค้าและเงื่อนไขควบคุมกิจการดังกล่าว พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕	๕.๑๒ ประกาศกำหนดค่าบำเหน็จในการรับทำการเก็บรักษาสินค้าหรือในการให้บริการเกี่ยวกับสินค้า (ข้อ ๒๓) ๕.๑๓ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าเลิกกิจการและเพิกถอนใบอนุญาต (ข้อ ๒๔) ๕.๑๔ ให้ความเห็นชอบวัตถุประสงค์ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่จะประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น (ข้อ ๖ วรรคสอง) ๕.๑๕ อนุญาตให้ประกอบกิจการไซโล หรือกิจการห้องเย็น (ข้อ ๙) ๕.๑๖ สั่งเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น (ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒)	ความเห็นเหมือนข้อ ๔.๑๘ อำนาจในการสั่งให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าเลิกกิจการหรือเพิกถอนใบอนุญาต <u>เป็นการปฏิบัติราชการทั่วไป</u> เมื่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การมอบอำนาจเกี่ยวกับการสั่งไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ต้องนำหลักเกณฑ์การมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับ กล่าวคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สามารถมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๙๗/๒๕๕๑) ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๖ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๑๓

[illegible]

อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ
ตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒	๑.๑ คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ “กกร.” (มาตรา ๗ และมาตรา ๙) ๑.๒ คณะอนุกรรมการสอบสวน ศึกษา เสนอความเห็นหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง (มาตรา ๑๕)	กฎหมายได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้ โดยประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ย่อมแสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ มาร่วมกันพิจารณาถ้อยแถลง และมีมติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ใช้อำนาจที่มีลักษณะพิเศษและเป็นการเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่จะมอบอำนาจให้บุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีองค์ประกอบแตกต่างกันดำเนินการแทนย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย การใช้อำนาจของคณะกรรมการจึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติราชการทั่วไป แต่มีลักษณะเป็นอำนาจเฉพาะของคณะกรรมการ เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายมิได้ให้อำนาจในการมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้ คณะกรรมการจึงไม่อาจมอบอำนาจให้กับผู้ดำรงตำแหน่งอื่นหรือคณะกรรมการอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๖๓/๒๕๕๑ เรื่องเสร็จที่ ๓๓๘/๒๕๔๗ และเรื่องเสร็จที่ ๒๒๗/๒๕๓๙) ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
๒. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๒.๑ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (มาตรา ๖) ๒.๒ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (มาตรา ๔๒) ๒.๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาและเสนอความเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (มาตรา ๑๑)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๒.๔ คณะอนุกรรมการเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (มาตรา ๑๒)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๒.๕ คณะอนุกรรมการสอบสวน (มาตรา ๑๔)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
๓. พระราชบัญญัติการซื้อขาย สินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๓.๑ คณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตร ล่วงหน้า “คณะกรรมการ ก.ส.ล.” (มาตรา ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๓.๒ คณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า “คณะกรรมการตลาด” (มาตรา ๗๗)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๓.๓ คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ (มาตรา ๑๒๗)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
๔. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙	๔.๑ คณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ การค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ (มาตรา ๔)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงพาณิชย์
ตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของปลัดกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒	๑.๑ การปฏิบัติหน้าที่รองประธานกรรมการ ในคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ “กกร.” (มาตรา ๗)	การที่กฎหมายได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงพาณิชย์ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการฯ ย่อมเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ปลัดกระทรวงพาณิชย์ไปปฏิบัติ การไปปฏิบัติหน้าที่นั้นจึงเป็นการปฏิบัติราชการอย่างหนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น ปลัดกระทรวงพาณิชย์ จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการเป็นรองประธานกรรมการแทนได้ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๕/๒๕๕๕ เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖/๒๕๔๗ เรื่องเสร็จที่ ๓๗๓/๒๕๔๔ และเรื่องเสร็จที่ ๘๐/๒๕๓๙ (ประชุมใหญ่))
๒. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๒.๑ การปฏิบัติหน้าที่รองประธานกรรมการในคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (มาตรา ๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
๓. พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๓.๑ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า “คณะกรรมการ ก.ส.ล.” (มาตรา ๕)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของปลัดกระทรวงพาณิชย์	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๔.พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙	๔.๑ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ (มาตรา ๔ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

อำนาจและแนวทางการมอบอำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน
ตามกฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการค้าภายใน

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๑. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒	๑.๑ การปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติ (มาตรา ๔ และมาตรา ๑๘) ๑.๒ การปฏิบัติหน้าที่กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ “กกร.” ในฐานะเลขาธิการ (มาตรา ๗)	กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้แต่งตั้งอธิบดีกรมการค้าภายในเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงถือเป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดตัวบุคคลไว้โดยเฉพาะ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายโดยเฉพาะ ไม่ใช่กรณีการปฏิบัติราชการทั่วไป เป็นอำนาจเฉพาะตัวของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจึงต้องใช้อำนาจด้วยตนเองไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้อธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นเลขาธิการคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ อธิบดีกรมการค้าภายในจึงเป็นเลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดไว้ <u>เลขาธิการ</u> จึงอยู่ในความหมายของ “ผู้ดำรงตำแหน่ง” ตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่ออธิบดีกรมการค้าภายในกฎหมายกำหนดให้เป็นเลขาธิการและกำหนดให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการ กกร. ย่อมเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เลขาธิการไปปฏิบัติ การไปปฏิบัติหน้าที่นั้นจึงเป็นการปฏิบัติราชการ

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๑.๓ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ในฐานะเลขาธิการ (มาตรา ๑๖)	อย่างหนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น อธิบดีกรมการค้าภายในในฐานะ<u>เลขาธิการ</u> จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ดังกล่าว (เทียบเคียงความเห็นตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔๕/๒๕๕๕ เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖/๒๕๔๗ เรื่องเสร็จที่ ๓๗๓/๒๕๔๔ และเรื่องเสร็จที่ ๘๐/๒๕๓๙ (ประชุมใหญ่)) เลขาธิการ อยู่ในความหมายของ “ผู้ดำรงตำแหน่ง” ตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อำนาจการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการของเลขาธิการมีลักษณะของ<u>การปฏิบัติราชการทั่วไป</u> เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ดังนั้น อธิบดีกรมการค้าภายในในฐานะเลขาธิการ จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ดังกล่าว

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๑.๔ รับแจ้งราคาและรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าที่เป็นอยู่ในวันที่ประกาศ กกร. กำหนด ในฐานะเลขาธิการ (มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง) ๑.๕ อนุญาตการเปลี่ยนแปลงราคาและรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าซึ่งได้แจ้งไว้ตามประกาศ กกร. ในฐานะเลขาธิการ (มาตรา ๒๖ วรรคสอง)	อำนาจดังกล่าวมีลักษณะเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของเลขาธิการ เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ เลขาธิการจึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม การอนุญาตในกรณีนี้ เป็นกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายประสงค์ให้มีการอนุญาตเป็นหนังสือ มิได้ประสงค์ให้ต้องออกเป็นใบอนุญาต จึงไม่นำมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ต้องมอบอำนาจให้ข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตามมติคณะรัฐมนตรี) มาใช้บังคับ การอนุญาตดังกล่าวมีลักษณะของ<u>การปฏิบัติราชการทั่วไป</u> เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ เลขาธิการจึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดี กรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๑.๖ สั่งขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่น สำหรับสินค้าที่ยึดไว้ ตามกฎหมายซึ่งเป็น ของเสียง่ายหรือถ้า หน่วงช้าไว้จะเป็นการ เสี่ยงความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายใน การเก็บรักษาเกินราคา ของสินค้า ในฐานะ เลขาธิการ (มาตรา ๓๒ วรรคสอง) ๑.๗ เปรียบเทียบคดีใน คดีที่มีโทษปรับสถาน เดียว หรือมีโทษปรับ หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ในฐานะเลขาธิการ เมื่อ คณะกรรมการ กกร. มอบหมาย (มาตรา ๔๓)	อำนาจในการสั่งขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่นสำหรับสินค้าที่ยึดไว้ดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดให้ <u>เลขาธิการหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากเลขาธิการ</u> เป็นผู้มีอำนาจสั่ง จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น นอกเหนือจากการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม เลขาธิการจึงสามารถมอบหมายในเรื่องการสั่งการดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นเป็นผู้สั่งขายทอดตลาด หรือ ขายโดยวิธีอื่นแทนได้ อำนาจในการเปรียบเทียบคดี บทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการ กกร. มีอำนาจเปรียบเทียบ แต่ในการใช้ อำนาจดังกล่าวคณะกรรมการ กกร. อาจมอบหมายให้เลขาธิการเป็นผู้กระทำแทนได้ ดังนั้น ผู้มีอำนาจ เปรียบเทียบคดีจึงได้แก่ <u>คณะกรรมการ กกร. และเลขาธิการซึ่งคณะกรรมการ กกร. ได้มอบหมายอีกคนหนึ่ง</u> เมื่อเลขาธิการ ได้รับมอบหมายแล้ว เลขาธิการจึงมีอำนาจเปรียบเทียบคดีโดยตนเอง และเป็นเจ้าของอำนาจในการเปรียบเทียบปรับที่ตนจะ พึงปฏิบัติหรือดำเนินการ เมื่อมิใช่อำนาจเฉพาะตัวแต่เป็นการปฏิบัติราชการ อย่างหนึ่ง จึงสามารถมอบอำนาจให้ผู้ ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการ แทนได้ เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่มีบทบัญญัติ มาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๒. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๒.๑ การปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติ (มาตรา ๓ และมาตรา ๑๙) ๒.๒ การปฏิบัติหน้าที่กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในฐานะเลขานุการ ๒.๓ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในฐานะเลขาธิการ (มาตรา ๑๘) ๒.๔ เปรียบเทียบคดีในคดีที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ในฐานะเลขาธิการ เมื่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามอบหมาย (มาตรา ๕๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๓ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๗
๓. พระราชบัญญัติมาตราซ่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒	๓.๑ การปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติ (มาตรา ๔) ๓.๒ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานกลางซ่งตวงวัด (มาตรา ๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๓

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการศาสนา	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๓.๓ ประกาศกำหนดข้อปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องชั่งตวงวัดและการให้บริการชั่ง ตวงหรือวัด เพื่อให้ผู้ประกอบการกิจการให้บริการชั่ง ตวงหรือวัด หรือผู้ควบคุมการชั่ง การตวงหรือการวัดถือปฏิบัติ (มาตรา ๒๓) ๓.๔ สั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบการกิจการให้บริการชั่ง ตวงหรือวัดหรือผู้ควบคุมการชั่ง การตวงหรือการวัดปฏิบัติให้ถูกต้องตามประกาศ กำหนดข้อปฏิบัติในการบำรุงรักษาเครื่องชั่งตวงวัด และการให้บริการชั่ง ตวงหรือวัด (มาตรา ๒๓ วรรคสอง) ๓.๕ ขอให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือสำนักงาน หรือองค์การ ชั่งตวงวัดของรัฐต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศ ตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัด และให้คำรับรองได้ตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด (มาตรา ๓๑)	อำนาจในการประกาศกำหนดข้อปฏิบัติของอธิบดีในกรณีดังกล่าว มีลักษณะเป็น<u>การปฏิบัติราชการทั่วไป</u> เมื่อพระราชบัญญัติมาตรา ชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบ อำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ อธิบดีกรมการ ศาสนาในจึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อำนาจในการสั่งให้ผู้ประกอบการกิจการให้ทำการแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้<u>อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย</u> เป็นผู้ มีอำนาจในการสั่ง จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้ เป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไข เพิ่มเติม อธิบดีจึงสามารถมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๓

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๓.๖ ขยายระยะเวลาการยื่นขอให้ตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดเพื่อให้คำรับรองตามมาตรา ๓๔ (มาตรา ๓๖) ๓.๗ ขยายระยะเวลาผู้ครอบครองเครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรอง ยื่นขอให้ทำการตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดเพื่อให้คำรับรอง (มาตรา ๓๗) ๓.๘ ประกาศกำหนดลักษณะต้องห้ามรับจดทะเบียนเครื่องหมายเฉพาะตัว (มาตรา ๔๐) ๓.๙ อนุญาตให้ผู้ผลิตหรือผู้ซ่อมเครื่องชั่งตวงวัดเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำรับรองเครื่องชั่งตวงวัดที่ตนผลิตหรือซ่อม (มาตรา ๔๑) ต่ออายุใบอนุญาต (มาตรา ๔๓) สั่งพักใช้ใบอนุญาต (มาตรา ๔๖) และสั่งเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา ๔๗) ๓.๑๐ กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดการกับเครื่องชั่งตวงวัด สินค้าที่บิ่นหักและสินค้าที่บิ่นหักถูกทำลาย ซึ่งได้ยึดอายัดหรือไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ตกหรือจะตกเป็นของกรมการค้าภายใน (มาตรา ๕๓ วรรคสอง มาตรา ๕๔	อำนาจในการขยายระยะเวลาดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจในการขยายระยะเวลา จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นได้ตามข้อ ๓.๔ อำนาจในการขยายระยะเวลาดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจในการขยายระยะเวลา จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นได้ตามข้อ ๓.๔ เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๓ อำนาจในการออกใบอนุญาต ต่ออายุใบอนุญาต สั่งพักใช้ใบอนุญาต และสั่งเพิกถอนใบอนุญาต กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสั่ง จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๔ อำนาจในการกำหนดระเบียบดังกล่าว มีลักษณะเป็น<u>การปฏิบัติราชการทั่วไป</u>ของอธิบดี เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๓

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	วรรคสอง มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ (วรรคสอง) และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคืนเครื่องชั่งตวงวัดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำไปแก้ไขให้ถูกต้อง ๓.๑๑ อนุญาตให้แสดงปริมาณของสินค้าที่นำเข้าในราชอาณาจักรที่แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราชั่งตวงวัดของต่างประเทศ แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราชั่งตวงวัดตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายหลังจากได้รับมอบสินค้าไปจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้ว (มาตรา ๖๔ วรรคสอง) ๓.๑๒ เปรียบเทียบคดีสำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร (มาตรา ๙๘) ๓.๑๓ ปลอยผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับ (มาตรา ๙๐)	อำนาจในการอนุญาตดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้มียอำนาจในการสั่ง จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๔ อำนาจในการเปรียบเทียบคดี กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้มียอำนาจเปรียบเทียบคดีสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๔ อำนาจในการปลอยผู้ต้องหา กฎหมายกำหนดให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้มียอำนาจ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๓.๔

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๔. พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๒	๔.๑ ปฏิบัติหน้าที่กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ (มาตรา ๑๒๗)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๒
๕. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ● ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การกำหนดเงื่อนไขควบคุมกิจการคลังสินค้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๕	๕.๑ อนุญาต/ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลาในการยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งบริษัท หรือยื่นคำขอ อนุญาตประกอบกิจการ (ข้อ ๕ วรรคห้า) ๕.๒ จำหน่ายคำขอรับความเห็นชอบในการประกอบกิจการคลังสินค้า (ข้อ ๕ วรรคหก) ๕.๓ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการคลังสินค้า เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณา อนุญาตแล้ว (ข้อ ๗)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๕ อำนาจดังกล่าวมีลักษณะเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของอธิบดี กรมการค้าภายใน เมื่อประกาศกระทรวงพาณิชย์ฯ ไม่มีบทบัญญัติ ที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบ อำนาจไว้ อธิบดีกรมการค้าภายใน จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่ง อื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม การออกใบอนุญาตประกอบกิจการคลังสินค้านี้ดังกล่าวต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กล่าวคือ เมื่อจะดำเนินการมอบอำนาจ ต้องมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ว่าราชการ

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๕.๔ การอนุญาตให้เช่าคลังสินค้าบางส่วน (ข้อ ๑๑ (๔) วรรคสอง) ๕.๕ รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารทางทะเบียน เช่น หนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับของบริษัท แต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการหรือผู้จัดการ มอบอำนาจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำการแทนผู้จัดการ (ข้อ ๑๓) ๕.๖ รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งสำนักงานบริษัท เปลี่ยนแปลงจำนวน ขนาด ลักษณะและสภาพ หรือสถานที่ตั้งคลังสินค้า (ข้อ ๑๔) ๕.๗ รับรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัท (งบดุล) (ข้อ ๑๙) ๕.๘ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าส่งรายงานหรือเอกสารใดๆ เกี่ยวกับฐานะการเงินหรือกิจการของบริษัทตามระยะเวลาที่กำหนด (ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง) สั่งขยายระยะเวลาดังกล่าว (ข้อ ๒๐ วรรคสอง)	จังหวัดตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้ การออกใบอนุญาตดังกล่าวมีลักษณะเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไป อธิบดีกรมการค้าภายในจึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ภายใต้มาตรา ๓๘ วรรคสาม ดังกล่าว ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๕ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
● ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้กิจการไซโล และกิจการ ห้องเย็นเป็นกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน กับกิจการคลังสินค้าและเงื่อนไขควบคุม กิจการดังกล่าว พ.ศ. ๒๕๓๕ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๕	๕.๙ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการคลังสินค้าดำเนินการ แก้ไขฐานะ/การดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน การประกอบธุรกิจโดยปกติ (ข้อ ๒๑) ๕.๑๐ รับแจ้งการขอเลิกประกอบกิจการคลังสินค้า (ข้อ ๒๒) ๕.๑๑ อนุญาตการไม่ดำเนินกิจการภายใน ๙๐ วัน นับแต่ได้รับอนุญาต หรือการขอหยุดกิจการ ติดต่อกันเกิน ๑๘๐ วัน (ข้อ ๒๔ (๒)) ๕.๑๒ การปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เฉพาะกิจการ คลังสินค้า (ข้อ ๒๖ (๑) (ก)) ๕.๑๓ อนุญาต/ไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลา ในการยื่นขออนุญาตประกอบกิจการไซโลหรือ กิจการห้องเย็น (ข้อ ๖ วรรคสี่)	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑ ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๕

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๕.๑๔ จำหน่ายคำขออนุญาตประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น (ข้อ ๖ วรรคห้า) ๕.๑๕ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาอนุญาตแล้ว (ข้อ ๙) ๕.๑๖ รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสารประกอบคำขออนุญาตตามข้อ ๘ เช่น หนังสือบริคณห์สนธิ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ข้อบังคับ กำลังการผลิต (ข้อ ๑๖) ๕.๑๗ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น ส่งรายงานหรือเอกสารใดเกี่ยวกับฐานะการเงิน หรือเกี่ยวกับการประกอบกิจการภายในระยะเวลาที่กำหนด (ข้อ ๑๘ วรรคแรก) สั่งขยายระยะเวลาดังกล่าว (ข้อ ๑๘ วรรคสอง) ๕.๑๘ รับรายงานประจำปี พร้อมงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุนแสดงฐานะการเงินและฐานะของกิจการ (ข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๓ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
๖. พระราชบัญญัติควบคุมโคคาอีน พ.ศ. ๒๕๕๕	๕.๑๙ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น แก่ไซรายนงานประจำปี งบดุล หรือบัญชีกำไรขาดทุนที่ส่งให้ถูกต้องครบถ้วนบริบูรณ์ (ข้อ ๑๙ วรรคสอง)	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒
	๕.๒๐ สั่งให้ผู้ประกอบกิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น ดำเนินการแก้ไขฐานะ/การดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบธุรกิจโดยปกติ (ข้อ ๒๑	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒
	๕.๒๑ อนุญาตการไม่ดำเนินกิจการภายใน ๙๐ วัน นับแต่ได้รับอนุญาต หรือการขอหยุดกิจการติดต่อกัน เกิน ๑๘๐ วัน (ข้อ ๒๒ (๑))	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๕
	๕.๒๒ รับแจ้งการขอเลิกประกอบกิจการไซโล หรือ กิจการห้องเย็น (ข้อ ๒๔)	ความเห็นเหมือนข้อ ๕.๒
	๕.๒๓ การปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตาม ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เฉพาะกิจการไซโล และ กิจการห้องเย็น (ข้อ ๒๖ (๑) ก.)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
	๖.๑ อนุญาตการนำขนย้าย จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงสภาพสารกาเฟอีน (Coffeine) สำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร (พระราชกฤษฎีกา ควบคุมโคคาอีน (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๗)	การอนุญาตดังกล่าวกฎหมายกำหนดให้ได้รับหนังสืออนุญาตมิได้ ประสงค์ให้ต้องออกเป็นใบอนุญาต เทียบเคียงความเห็นตามข้อ ๑.๕

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๖.๒ ต่อยาขุหนังสืออนุญาตการมีไว้ในครอบครองใช้ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพสารกาเฟอีน (Coffeine) สำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร (พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๘ วรรคสอง) ๖.๓ ออกคำสั่งเป็นหนังสือ และแจ้งให้ผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้ต่อยาขุหนังสืออนุญาต สำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร กระทำการใดๆ เพื่อมิให้มีสารกาเฟอีน (Coffeine) อยู่ในความครอบครองอีกต่อไป (พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๘ วรรคสาม) ๖.๔ รับแจ้งปริมาณการจำหน่าย มีไว้ในครอบครองใช้ เปลี่ยนแปลงสภาพ ตลอดจนสถานที่เก็บ ชื่อ และที่อยู่ของผู้ซื้อและแหล่งที่มาของสารกาเฟอีน (Coffeine) สำหรับท้องที่กรุงเทพมหานคร เป็นประจำทุกเดือน (พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๙)	อำนาจดังกล่าวมีลักษณะเป็นการปฏิบัติราชการทั่วไปของอธิบดีกรมการค้าภายใน เมื่อบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ อธิบดีกรมการค้าภายใน จึงอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ความเห็นเหมือนข้อ ๖.๒ ความเห็นเหมือนข้อ ๖.๒

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๖.๕ ปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕ (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕ ข้อ ๒ (๑) (ก)) และปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ควบคุมโรคภัณฑ์สารกาเฟอีน (Coffeine) (กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดให้สารกาเฟอีนเป็นโรคภัณฑ์ควบคุมและแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโรคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๓ (๑) (ก))	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑
๗. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙	๗.๑ ปฏิบัติหน้าที่ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ (ประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ฉบับที่ ๑๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๘ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ (๑) และข้อ ๖)	ความเห็นเหมือนข้อ ๑.๑

ชื่อกฎหมาย	อำนาจของอธิบดีกรมการค้าภายใน	แนวทางการมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน
	๗.๒ สั่งถอนหนังสืออนุญาตประกอบการค้าข้าว หรือสั่งถอนหนังสืออนุญาตอื่นๆ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกให้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการค้าข้าว ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ (ประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ฉบับที่ ๑๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๘ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ (๑) และข้อ ๕)	ตามประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ฉบับที่ ๑๔๔ ดังกล่าว อำนาจในการสั่งถอนหนังสืออนุญาตเป็นอำนาจของอธิบดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถือเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลผู้มีอำนาจไว้เป็นประการอื่นโดยเฉพาะ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย โดยเฉพาะไม่ใช่กรณีการปฏิบัติราชการตามปกติในฐานะผู้แทนหน่วยงาน ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจึงต้องใช้อำนาจด้วยตนเองไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒* พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕
(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕
(๓) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๗
(๔) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗
(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗
(๖) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๙
(๗) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐
(๘) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๒

หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขตซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่การแบ่งเขตและการปกครองบังคับบัญชาของตำรวจซึ่งได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา^{๓๐}

มาตรา ๓๕ กระทรวง ทบวง หรือกรมใดโดยสภาพและปริมาณของงานสมควรมีผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้น ก็ให้กระทำได้

ผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการอันเกี่ยวกับกระทรวง ทบวง หรือกรม นั้นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของกระทรวง ทบวง หรือกรมหรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๓๖ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมจะมีเลขาธิการ ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและจะให้มีรองเลขาธิการ รองผู้อำนวยการหรือตำแหน่งรองของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ช่วยเลขาธิการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีทั้งรองเลขาธิการ และผู้ช่วยเลขาธิการหรือทั้งรองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือทั้งตำแหน่งรองและตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และช่วยปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๓๗ ให้นำความในมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมโดยอนุโลม

หมวด ๕

การปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๓๘^{๓๑} อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

^{๓๐} มาตรา ๓๔ วรรคสามแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๓

^{๓๑} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๓๙^{๒๒} เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไปให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

มาตรา ๔๐^{๒๓} ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา ๔๐/๑^{๒๔} ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการภายในกรม ถ้าการปฏิบัติราชการใดของส่วนราชการนั้นมีลักษณะเป็นงานการให้บริการหรือมีการให้บริการเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วย และหากแยกการบริหารออกเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจะบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๓/๑ ยิ่งขึ้น ส่วนราชการดังกล่าวโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะแยกการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้น ไป

^{๒๒} มาตรา ๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๒๓} มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๒๔} มาตรา ๔๐/๑ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐

จัดตั้งเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีใช้เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแต่อยู่ในกำกับของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้ง การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแลสิทธิประโยชน์ของบุคลากรและการยุบเลิกไว้ด้วย

ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการตามภารกิจที่จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้นเป็นหลัก และสนับสนุนภารกิจอื่นของส่วนราชการดังกล่าวตามที่ได้รับมอบหมาย และอาจให้บริการแก่ส่วนราชการอื่น หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้ง

ให้รายได้ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นรายได้ที่ไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

หมวด ๖

การรักษาราชการแทน

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

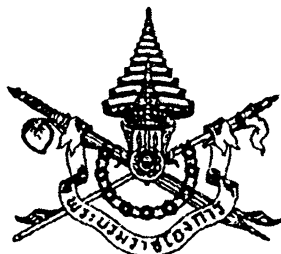
มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีว่าการทบวงด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีหลายคน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมายให้ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวงด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงหลายคน ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงคน

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการมอบอำนาจ

พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐

เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“มอบอำนาจ” หมายความว่า การที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด เว้นแต่การอนุญาตตามมาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มอบอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นใด ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน

“ผู้มอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใด

“ผู้รับมอบอำนาจ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ดำรงตำแหน่ง ที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

“ศูนย์บริการร่วม” หมายความว่า หน่วยงานที่รวมงานบริการของส่วนราชการเดียวกันหรือ ต่างส่วนราชการมาปฏิบัติราชการร่วมกันในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการและ ประชาชน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ การมอบอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน
- (๒) ความคุ้มค่า ความรวดเร็ว และประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- (๓) การกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบที่เหมาะสม
- (๔) ไม่เป็นการเพิ่มขั้นตอนหรือระยะเวลาในการใช้อำนาจ และไม่ต้องผ่านการพิจารณาของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ มากเกินความจำเป็น

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ผู้มอบอำนาจอาจวาง แนวทางหรือกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติราชการเพิ่มเติมในเรื่องการมอบอำนาจโดยไม่ขัดหรือแย้งกับ พระราชกฤษฎีกานี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจหรือลักษณะของงานที่ต้องมีการใช้อำนาจที่มอบอำนาจ ไปนั้นก็ได้

มาตรา ๖ ในการมอบอำนาจ ผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่การปฏิบัติราชการของผู้มอบอำนาจ เพื่อให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนในเรื่องนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจตามมาตรา ๕ และคำนึงถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเหมาะสมตามสภาพของตำแหน่ง อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ เว้นแต่เป็นเรื่องใดตามกรณีดังต่อไปนี้ ผู้มอบอำนาจอาจไม่มอบอำนาจในเรื่องดังกล่าวก็ได้

- (๑) เป็นเรื่องที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจเฉพาะหรือเป็นเรื่องที่โดยสภาพไม่อาจมอบอำนาจได้
- (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสำคัญ
- (๓) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- (๔) เป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนได้

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงการมอบอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาฟ้องคดี และดำเนินคดีด้วย

ในกรณีที่การดำเนินการในเรื่องใดที่พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้ต้องมีการมอบอำนาจ ให้ดำเนินการมอบอำนาจตามนั้น โดยจะยกความในมาตรานี้ขึ้นอ้างเพื่อไม่มอบอำนาจไม่ได้

มาตรา ๗ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๒) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและการรายงานผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) กำกับดูแล และแนะนำการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ
- (๔) จัดทำบัญชีการมอบอำนาจเสนอผู้บังคับบัญชา

เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่รับมอบโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้

มาตรา ๘ การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ
- (๒) ชื่อหรือตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ
- (๓) อำนาจที่มอบ รวมทั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจด้วยก็ได้

มาตรา ๕ การมอบอำนาจย่อมมีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลลงโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติราชการแทน ผู้รับมอบอำนาจอาจดำเนินการใด ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้นตามที่เห็นสมควร แต่ต้องใช้อำนาจที่มอบให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการมอบอำนาจหรือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจในเรื่องนั้น รวมทั้งต้องจัดทำรายงานผลการใช้อำนาจดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้ ก.พ.ร. มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) แนะนำให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขการมอบอำนาจให้ถูกต้อง

(๒) กำหนดให้ส่วนราชการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ทราบตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้ ก.พ.ร. เป็นผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยคำวินิจฉัยของ ก.พ.ร. ให้เป็นที่สิ้นสุด

ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติราชการเรื่องใดที่ไม่อาจใช้หลักเกณฑ์การมอบอำนาจตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้ ให้ ก.พ.ร. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้นไว้เป็นการเฉพาะ

หมวด ๒

การมอบอำนาจในกระทรวงเดียวกัน

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการในกระทรวง ให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของส่วนราชการในสังกัด ทั้งในกรณีการมอบอำนาจในส่วนราชการเดียวกันหรือการมอบอำนาจให้กับส่วนราชการอื่นที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงเดียวกันได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการมอบอำนาจของกระทรวง เพื่อให้ทุกกระทรวงปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๑๓ ในกระทรวงที่มีการแบ่งกลุ่มภารกิจซึ่งหัวหน้ากลุ่มภารกิจมีอำนาจเช่นเดียวกับปลัดกระทรวงตามมาตรา ๒๑ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้หัวหน้า

กลุ่มภารกิจดำเนินการมอบอำนาจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ถือเสมือนหนึ่งเป็นปลัดกระทรวงของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น

มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีจัดให้มีการมอบอำนาจภายในกรมของตน เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีการกระจายความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมกับภารกิจของรัฐแต่ละด้านหรือเพื่อประโยชน์ในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ในการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจภายในกรมตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการต้องมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นโดยตรง เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ หรือมีเหตุเร่งด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หัวหน้าส่วนราชการอาจจัดให้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการและผู้มอบอำนาจเห็นว่าไม่สมควรมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ใช้อำนาจ ผู้มอบอำนาจอาจมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งในส่วนราชการอื่นก็ได้ โดยต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่เป็นส่วนราชการในกรมเดียวกัน ให้ทำความตกลงระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแจ้งการมอบอำนาจนั้น ให้อธิบดีทราบพร้อมด้วยเหตุผล

(๒) กรณีที่เป็นส่วนราชการที่มีได้สังกัดกรมเดียวกัน ให้ทำความตกลงระหว่างอธิบดีของกรมที่ผู้มอบอำนาจสังกัดและอธิบดีที่ผู้รับมอบอำนาจสังกัด แล้วแจ้งให้ปลัดกระทรวงทราบพร้อมด้วยเหตุผล

มาตรา ๑๖ ให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับกับส่วนราชการและหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรมที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนราชการตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือส่วนราชการที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

การมอบอำนาจให้แก่ส่วนราชการต่างกระทรวง

มาตรา ๑๗ ในการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการต่างกระทรวง เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามหมวด ๕ ให้กระทำได้เมื่อมีการทำบันทึกความตกลงระหว่างส่วนราชการที่มอบอำนาจและที่รับมอบอำนาจแล้ว และการมอบอำนาจนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

บันทึกความตกลงตามวรรคหนึ่งต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังนี้

(๑) ขอบเขตอำนาจที่ได้มอบ

(๒) แนวทาง นโยบาย และข้อสงวนของการใช้อำนาจ

(๓) ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ที่ติดต่อได้ในกรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการใช้อำนาจ

ให้ปลัดกระทรวงของแต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจเป็นผู้ลงนามในบันทึกข้อตกลง ในกรณีที่เป็นการมอบอำนาจระหว่างกรมของแต่ละกระทรวง ให้อธิบดีของกรมที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจเป็นผู้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงด้วย

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งสำเนาทันทีความตกลงและหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวให้แก่ ก.พ.ร. ด้วย

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีหรือ ก.พ.ร. มีมติให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดระหว่างส่วนราชการต่างกระทรวง ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่มอบอำนาจให้เป็นไปตามนั้น โดยมีให้นำความในมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ แต่ทั้งนี้ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือ ก.พ.ร. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมอบอำนาจและการปฏิบัติราชการไว้อย่างใด ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นั้นด้วย

มาตรา ๑๙ ให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับกับส่วนราชการและหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรมที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนราชการตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือส่วนราชการที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

การมอบอำนาจให้แก่ศูนย์บริการร่วม

มาตรา ๒๐ เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องมอบอำนาจทั้งปวงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศูนย์บริการร่วมนั้น ให้แก่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติในศูนย์บริการร่วม

อำนาจที่จะมอบและระยะเวลาในการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรี หรือ ก.พ.ร. กำหนด โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด ๒ และหมวด ๓

มาตรา ๒๑ ให้ศูนย์บริการร่วมจัดทำรายงานแสดงการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๐ และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบอำนาจให้ ก.พ.ร. ทราบ ภายในเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด

หมวด ๕

การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๒๒ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่น ที่ส่วนราชการใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดในเขตพื้นที่จังหวัด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้าม เรื่องการมอบอำนาจไว้ ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่ จังหวัดให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่อำนาจนั้นเกี่ยวกับราชการของส่วนราชการใด และส่วนราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น

(๒) นอกจากกรณีตาม (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดรายงานต่อผู้มอบอำนาจเพื่อทราบด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

มาตรา ๒๔ ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัดดำเนินการมอบอำนาจให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒๕ การใช้อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัด และของผู้ดำรงตำแหน่งใดในจังหวัด ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

มาตรา ๒๖ เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๓ แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจนั้น และในกรณีที่เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจปฏิบัติราชการแทนโดยไม่ถูกต้องหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจหรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการดังกล่าวไว้ก่อน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจในเรื่องนั้นโดยตรงก็ได้

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ไม่อาจมอบอำนาจได้เนื่องจากเป็นกรณีตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจไม่มอบอำนาจนั้นก็ได้ แต่ต้องแจ้งการไม่มอบอำนาจ พร้อมทั้งเหตุผลให้ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจทราบ ทั้งนี้ ส่วนราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มอบอำนาจมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ให้นำข้อขัดแย้งนั้นเสนอ ก.พ.ร. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการมอบอำนาจตามมาตรา ๒๔ ด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๖

การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในต่างประเทศ

มาตรา ๒๗ ส่วนราชการใดมีภารกิจที่ต้องดำเนินการในต่างประเทศ ให้หัวหน้าส่วนราชการนั้นมอบอำนาจทั้งปวงที่จะต้องดำเนินการในต่างประเทศนั้นให้แก่หัวหน้าคณะผู้แทนและให้หัวหน้าคณะผู้แทนมอบอำนาจให้รองหัวหน้าคณะผู้แทนหรือบุคคลในคณะผู้แทน

หมวด ๗

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน ให้ส่วนราชการซึ่งกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วางระเบียบการมอบอำนาจให้เหมาะสมกับภารกิจการบริการประชาชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว ประสิทธิภาพ และประหยัด ในการบริการประชาชน ตามแนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนดำเนินการให้มีระเบียบว่าด้วยการมอบอำนาจให้สอดคล้องกับแนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยจะกำหนดให้ระเบียบดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนด

ให้การใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจในเขตจังหวัดใดต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาจังหวัด
นั้นด้วยก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๐ การใดที่เกี่ยวกับการมอบอำนาจที่เคยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็น
การมอบอำนาจที่ชอบตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การมอบอำนาจในการสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือดำเนินการอื่นใดที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้